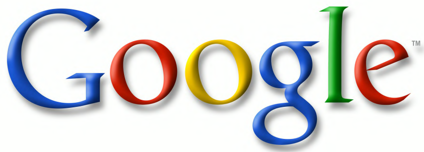

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

SIGILLVM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV. ANG.
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

NEDERLANDSCHE VOLKSBOEKEN VIII

Een schoon Historie van Turias ende Floreta / seer ghenuechlijck om lesen. Hoe Turias die schoone Floreta ontschaecte Ende hoe hy namaels Coninck van Persen ghecroont werdt.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ VOORHEEN E. J. BRILL, LEIDEN

HISTORIE VAN TURIAS ENDE FLORETA

NEDERLANDSCHE VOLKSBOEKEN

OPNIEUW UITGEGEVEN VANWEGE DE
MAATSCHAPPIJ DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE
TE LEIDEN

VIII

HISTORIE VAN TURIAS ENDE FLORETA

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ VOORHEEN E. J. BRILL
LEIDEN — 1904

EEN SCHOON HISTORIE VAN TURIAS ENDE FLORETA,

SEER GHENUECHLIJCK OM LESEN. HOE TURIAS DIE SCHOONE FLORETA ONTSCHAECTE ENDE HOE HY NAMAELS CONINCK VAN PERSEN GHECROONT WERDT.

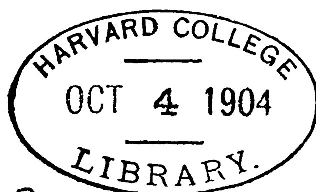
NAAR DEN ANTWERPSCHEN DRUK VAN DE WEDUWE VAN JACOB VAN LIESVELDT UIT HET JAAR 1554

UITGEGEVEN DOOR

DR. C. LECOUTERE EN DR. W. L. DE VREESE

MET ZEVEN AFBEELDINGEN

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ VOORHEEN E. J. BRILL
LEIDEN — 1904

HARVARD COLLEGE
OCT 4 1904
LIBRARY.

INHOUD

Een schoon

Historie van Turias ende Floreta / seer ghenuechlijck om lesen. Hoe Turias die schoone Floreta ontschaecte Ende hoe hy namaels Coninck van Persen ghecroont werdt.

HIER BEGHINT DIE HISTORIE, ENDE WONDERLIKE AVONTUEREN VAN DEN EDELEN IONGHELINCK TURIAS DES CONINCX CANAMORS SONE. ENDE VAN DIE SCHOONE MAECHT FLORETA.

INt rijc van Persen regneerde een machtich coninc Canamor gheheeten, ende een duechdelike coninginne die men Leonella noemde. Dees coninck ende coninginne hadden tsamen een sone Turias ghenaemt dat een seer goet ridder ter wapenen was. Dese ionghelinck out synde ontrent .xx. iaren wort op een tijt coutende met sommige cooplieden in sijns vaders hof die hem vertelden die wtnemende scoonheyt van die dochter des conincx Ados. Dwelc die iongelinck Turias hoorende vraechde den selven cooplieden tot wat plaetsen die voornoemde conincx dochter woonende was, daer op hem die cooplieden antwoorden segghende: Heere die coninck Ados haer vader hout haer in een seer weeldighe stadt Selena gheheeten die een schoone goede haven van der zee is, daer heeft haer vader doen maken op den oever vander zee een schoon palleys, met stercke thorenen seer vast ommuert, van den welcken deen sijde op die zee staet ende versaemt hem met [1]) der stadt. By dit casteel oft palleys staet eenen wtnemenden schoonen hof vol diveersche sonderlinghe boomen, vruchten, welrieckende cruyden. Neven dit palleys staet eenen seer hoogen thorre [2]) die aent selve casteel versaemt [1]). Binnen dien thorre hout die coninck Ados ons heere sijn dochter met veel edele maechden, die nemmermeer buyten den selven thorre en coemt dan inden somer dat si inden voornoemden hof gaet spaceren [3]) met hare ionckfrouwen, bloemen ende welrieckende cruyden plucken. Als die cooplieden dit hadden gheseyt vraechde Turias henlieden hoe dye voornoemde conincx dochter gheheeten was daer op si antwoorden segghende.

[1] Grenst aan [2] Toren [3] Wandelen

Heere si es geheeten Floreta. Turias dit al tsamen ghehoort hebbende is van dye cooplieden gesceyden in sijnder herten denckende dat hi met sommige van zijns vaders dienaers tschepe reysen soude om des voornoemden conincx dochter te ontschaken.

MEt desen ghedachte is Turias die ionghelinck ghegaen tot den coninck sijn vader ende tot zijn moeder, voor de welcke hy op sijn knien viel met soeter spraken ootmoedelijcken segghende. Heere vader ende vrou moeder u believe te weten dat ick grote begheerte hebbe om met

sommighe van uwen ridders te reysen in vreemde landen avontueren soecken, soo verre alst uwer goedertierenheyt belieft mi oorlof te gheven. Die coninck ende coninghinne des ionghelincx woorden hoorende en waren niet wel te vreden om dat hy van hen scheyden wilde want si niet meer kinderen en hadden midts den welcken [1]) si hem seer beminden. Maer Turias heeft so langhe ende vele ghebeden dat sijn vader ten lesten tot hem sprack segghende. Sone, nae dien dat ghy ymmers [2]) van ons scheyden wilt, so bidde ick den almoghenden God dat hi u bewaren wille van teghenspoede; maer segt ons wat ghy tot uwer reysen begheert ende wat gheselschap ghi hebben wilt. Daer op antwoorde Turias segghende. Heer vader ick bidde uwer genaden dat ghi met mi laet reysen den grave Aliseles nae wiens raedt ic my regeren sal. Voorts so bidde ick uwer ghenaden om dertich eerlijcke vrome [3]) ridders, ende om een schip wel versien met spijse, met drancke, met artelrie, [4]) met wapenen, ende al des ons van noode soude mogen sijn. Ende als die coninc sijns soons begheerte verstaen hadde heeft hi terstont alle tghene doen bereyden dat tot sijnder reysen behoefde, vanden welcken dye ionghelinck Turias seer blijde was.

Hoe die ionghelinck Turias seer blijdelijc met den grave ende ridders tschepe ghinck.

ALs dan dye eelmans ende alle dinghen ghereet was, gheboot die coninck dat men een schoon schip toereyden soude, dwelcke hy seer wel versien dede met spise ende met drancke, met harnasch ende met alle tghene dat ter reysen nootelijck was. Ende als dat al tsamen ghereet was sprack die coninck tot Turias segghende. Sone alle

[1] Ten gevolge waarvan [2] Volstrekt [3] Dappere [4] Geschut (artillerie)

tghene des ghy tot uwer reysen behoeft is ghereedt, daerom reyst alst u belieft, maer ick bidde u dat ghi mi segt waer dat ghi in den sin hebt te reysen, ende hoedanich u voornemen is, op dat ghi gheen sake en bestaet dye u tot oneeren oft blamatien brenghen mochte. Heer vader antwoorde Turias, minen wille is gedisponeert te reysen int conincrijck des conincx Ados om daer eenighe dinghen te doene die my hoochlijck tot eeren comen sullen. Doen baden hem dye coninck ende die coninghinne dat hi henlieden altijt boden senden wilde, op dat si altijt goede tidinghe van hem verhooren mochten. Ende ten eynde van vier daghen heeft Turias met sijn edelen oorlof ghenomen aen den coninc ende coninghinne die hem met schreyenden ooghen te Gode bevelende de benedictie gaven, hem wtgheley doende tot aen dye zee met seer groot gheluyt van diverschen instrumenten. Ende als Turias met sijn gheselschap int scip waren sprack die coninck tot hem segghende. Sone dye benedictie ons heeren ende sijn godlijcke bermherticheyt blive altijt met u, ick bidde u waer ghy coemt dat ghi altijt ootmoedich ende goederhande [1]) sijt tot uwe eelmans, henlieden mildelijck deylende tghene dat u God verleent oft dat ghi vercrijcht, so sullen si u beminnen ende ghewillichlijck dienen. Als die coninck dese woorden ghesproken hadde staken si tschip van lant met groote blijscap seer voorspoedelijcken met goeden winde varende so dat si binnen sesthien daghen quamen int rijcke vanden coninc Ados. Als die schippers lant saghen clam een van henlieden boven op den mast in die meerse [2]) om te siene oft hi vernemen mochte waer si waren, ende wert merckelick [3]) siende dat si waren neven die stadt van Selena daer si wesen wilden, ende riep totten ionghelinck Turias seggende. Heere weest

[1] Welwillend [2] Mars [3] Duidelijk

vrolijck want wi sijn alree by die stadt van Selena, ende die schippers thoonden hem dye mueren der selver stadt, staende op den oever vander zee, vanden welcken Turias die iongheling seer blijde was, tot den grave ende anderen eelmans segghende. Ick bidde u mijn vrienden dat ghi met discretien versinnen wilt eer wi aen die stadt comen wat ons te doene staet, daerom laet ons onderlinge raet houden op dat wi ons voornemen teenen goeden eynde brenghen moghen. Ende als si onderlinghe tsamen ghesproken hadden, sloten si eendrachtelijcken dat si met dat groote schip niet aen lant varen en souden. Maer dat Turias die iongheling met vijfthien ridders wel gewapent inden boot aen lant varen soude, ende die ander souden tschepe varen.

HOE DIE IONGELINC TURIAS METTEN GRAVE INDEN HOF QUAM, ENDE HOE HI DIE SCOONE FLORETA NEVEN EEN FONTEYNE VANT SLAPENDE.

TUrias met dye vijfthien ridders wapende hem terstont. Daer nae sijn si met die voornoemde cooplieden inden boot gegaen, daer met varende tot onder den muer vanden hof, daer si een leeder aen rechten. Doen ginc Turias metten grave ende met vijf ridders seer secretelijcken op die leere tot inden hof, ende die ander thien ridders bleven sijns verwachtende inden boot. Turias metten grave in den hof comende sach die schoone Floreta met haren ioncfrouwen ligghen slapen int groene neven een fonteyne, dies hi in hem selven dachte seggende, ick ben wel geluckich, want tghene is Floreta dat weet ik wel al en hebbe ic haer noyt ghesien. Mettien bleef hi versaecht [1]) wat hi bestaen soude, oft hoe hi haer wech crijgen soude. Die grave den iongheling siende verstorbeert [2]) sprac heymelijc tot hem in sijn

[1] Aarzelend, in twijfel [2] Ontsteld

oore segghende. Ten is gheen tijt hier langhe te toevene, noch dees maecht hier te laten na dien wy dus verre comen ghereyst om haer te verwervene, daerom spoeyt u ende volbrengt rasschelijck tgene daer ghi om comen sijt.

HOE TURIAS DIE SCHOONE MAGHET FLORETA ONTSCHAECTE.

DOen greep Turias die schoone maget tusschen beyde sijn armen die hy al slapende droech tot op die leedere, met haer seer heymelijcken neder dalende tot inden boote, daer si ontwaecte, seer luyde crijsschende ende roepende, so dat [1]) haer ioncfrouwen hoorden, die welcke als si saghen datmen haer vrouwe teghen haren danck wech leyde, maecten soo grooten misbaer dat die borghers vander stadt ghewaer worden, dye terstont met grooten hoopen nae die zee liepen om haers conincx dochter die schoone Floreta weder om te crijghen, maer twas te vergheefs, want des ionghelincx schip ontseylde henlieden so dat si seer troosteloos met grooten druc wederom in die stadt keerden om tverlies van de dochter des conincx. Turias leyde die schoone maecht in die camere des scips, daer hi ende alle sijn heeren ontwapent worden, die welcke als si ontwapent waren wter cameren ghingen, den iongheline met die schoone Floreta daer bi malcanderen alleene latende, tot der welcker dye ionghelinck sprack segghende. Schoone maget laet u screyen dwelc u niet helpen en mach. God heeft mi groote genade ghedaen dat hi my beweecht [2]) heeft ter plaetsen daer ghi waert dat ic u te deser tijt in mijn behout [3]) hebbe. Want ic sweer u bij mijn ridderscap dat ick voor uwen persoon niet en soude begeeren alle der werelt goet al mocht mi ghebueren. ghebenedijt moeten si sijn die mi eerstwerven van u spraken, want hoe veel duechden si van u spraken, ick merck aen u seer veel

[1] Dat, d. i. dat het (aldus nog herhaaldelijk) [2] Geleid [3] Macht

meer duechden, daerom bid ic u mijn weerde vrouwe en weest niet tonvreden van der foortsen [1]) die ic u ghedaen hebbe, want door my sal u altijt veel eeren ghescien, ende mach soo comen dat ick door u sal verbetert worden [2]). Ende hoe wel dat Floreta wt grooter bedructheyt seere screyende was, nochtans siende op Turias behaechde haer seer wel sine woorden, soo dat si met zijnder liefden ontsteken wort, dies si haer oogen droochde met vriendelijcker spraken, tot hem seggende. Heere al ist dat God belieft heeft dat ic in u behout ben, ende dat ick tuwen gebode staen moet, nochtans en mach my door u so veel eeren niet geschien dat ic daer door die liefde van mijnen heer vader ende van mijnder vrou moeder vergeten mach. Ende dit seggende, bestont [3]) si so bitterlic te screyen, dat allen herten ontfermen mochte. Dwelc die iongelinc Turias siende, om haer herte te verlichten custe haer seer minlick aen haren rooden mont met schreyenden oogen, so dat sijn tranen op haer bloosende wanghen ende maechdelijcke borstkens vielen. Dwelck Floreta mercte op hem seggende. Edel here, ist dat ghi my soo seer bemint als ghi segt, so bidde ic u dat u believe mi te segghen, wie ghi sijt, ende wt wat lande. Eerweerdighe vrouwe antwoorde die iongelinc, ic ben geheeten Turias, die sone van den coninc Canamor, ende van die coninginne Leonella. Als si hoorde dat hi was eens conincx ende eender coninginnen sone, was si seer blijde ende custe hem wt rechter liefden. Doen namse Turias in sijn armen, haer seer vriendelijc cussende, ende voorts met haer doende alle tgene dat hem beliefde, met malcanderen seer wel te vreden sijnde, ende Floreta sprack tot hem seggende: Here nu heb ic vergeten mijn screyen van vader ende moeder, want in u stel ic mijn hope, mijn troost, mijn toeverlaet.

[1] Geweld [2] In aanzien stijgen [3] Begon

HOE TURIAS ENDE ALLE DIE INT SCHIP WAREN, NALIJCX[1]) HADDEN VERDRONCKEN.

TUrias met sijn lief die schoone Floreta ende met sijn volc seylden so lange seer voorspoedelijc met goeden winde, dat si sagen tlant van Turias vader den coninc Canamor, dwelc Turias der schoonder Floreta toonde tot haer seggende. Scoon lief ic sal u maken een vrouwe van desen stede, casteelen metten lande dat ghi ghinder siet, want dat is het lant mijns vaders. Ende die wijle dat si aldus onderlinghe met blijscappen coutende waren, verhief

onversienlijcken eenen so grooten storm van winde, dat het schip wederom int diepste der zee varen moeste, dies die

[1] Bijna

schippers den moet heel verloren gaven, want het regende, het haghelde, het donderde, het blixemde, ende twas so seer grooten tempeest, dat si alle te samen meenden te verdrincken, want die tempeest lanc so grooter wert. Turias leyde die scone Floreta in die camer vanden schepe om dat si de doot voor haren oogen niet sien en soude, haer seer vriendelike troostelike woorden gevende. Die zee worde lanc so verstorbeerder, den mast brack ontwee [1]), tseyl schoorde, die golven der zee slogen int schip, den donckeren nacht quam aen, so dat het scip dreef daer den storm wilde, dat si niet en wisten waer si waren. Des anderdaechs ontrent der noenen worden si siende dlant vanden coninc Ados Floreten vader daer wilden si eendrachtelijck aen lant varen op haer avontuere, want si alle te samen seere vertravelieert [2]) waren, midts den last ende tgroot perijckel dat si dien nacht geleden hadden, mer den wint quam so stuerlijck van over lant dat si terstont tghesichte des lants verloren, wederom drijvende in die diepte der zee. Doen sprac die grave Aliseles met groote disperatie segghende. Vrienden dese fortune geschiet ons door onse sonden, ic en weet onser gheenen raedt, noch hoe wi ontcomen sullen, want wi hebben alree meer dan een maent in desen grooten perijckele der doot ghevaren, sonder eenichsins te moghen aen lant comen.

Hoe die meester vanden schepe metten grave ende alle dander ridders eendrachtelijcken sloten dat men die schoone Floreta in die zee worpen soude.

Doen sprac de meester vanden scepe totten grave segghende. Heere ter droever tijt quam dees ioncfrouwe in dit schip, want nemmermeer en sullen wi die perijckelen der zee ontcomen so lange als si hier binnen is, daerom

[1] Aan stukken [2] Bezorgd, uitgeput, vermoeid

siet wat ons te doene staet, want dese tribulatie coemt ons door eenich van hare sonden oft door die onse, want wi sien die doot voor onse ooghen. Alle die int schip waren dese woorden hoorende dachten dat wel zijn mochte ghelijck die scipmeester dat hadde gheseyt. Midts den welcken si sonderlinghe [1]) secretelijcken raet hielden die wijle [2]) dat Turias met Floreta in die camer waren die vanden woorden niet en wisten die die schipmeester gesproken hadde, ende die grave sprack tot hen allen segghende. Vrienden mi dunct dat wi in allen manieren behooren raet te soecken om Turias onsen prince vander doot te beschermen, midts dat zijn vader hem ons bevolen heeft, daerom worpet dese vrouwe inder zee, want beter ist een verloren dan wy alle tsamen met onzen prince daerom siet wat ghi doen wilt. Doen spraken si alle te samen dat si den raet des graven doen wilden, ende die scipmeester sprac segghende. Dusdanighen werc behoort met discretien te geschiene, ende om dat beter tot onser verlossinghen te volbrengen laet ons heymelijc alle die wapenen wter cameren halen dye wijle [2]) dat Turias ende Floreta slapen, so dat hi niet en hebbe om hem mede te verweren, dan sullen wi haer met foortsen nemen ende in die zee worpen. Desen raet aldus ghesloten sijnde haelden si alle die wapenen wter cameren, midts welcken geruchte Turias wten slaep ontspranck seere vervaert sijnde tot hen seggende. Vrienden wat soecti oft wat begheerdy dat ghi dus op malcanderen siet. Dat sal ic u segghen sprack die grave, maer ick bid u en nemes in gheenen evele [3]), want ick gheloove ist sake dat ghi tgene doen wilt dat wi onderlinghe gheoordineert hebben so suldy ende wi alle tsamen dit perijckel des doots ontcomen, maer ist dat wijt niet en doen so sijn wi seker na der fortunen

[1] Afzonderlijk [2] Terwijl [3] Duid het niet ten kwade

dat wi· midts onse sonden die doot verwachtende sijn in deser zee. Heer grave, sprack Turias hebdi dien raet vonden dat waer seer goet. Heere sprack die grave, wy en sullen nemmermeer vander zee comen ten si dat Floreta sterve. Turias dat hoorende verscricte, tot den grave segghende. Warachtelijcken grave ghi en hebt niet gesproken als vrient, maer als viant die mijn doot begheert, niet die doot van Floreta daerom ic sterven sal, want ghi en sult haer niet dooden ghi en hebt my eerst ghedoot. Ick bid u heere sprac de grave, en weest niet so ontsinnich dat ghi in dese zee begheert te sterven om een vrouwe, want dat soude ons te grooten verlies zijn. Die schoone Floreta dit hoorende wort bitterlijcken screyende wt vreesen der doot seggende. Ay mijn beminde here Turias en soude dese mijn doot niet moghen af ghestelt [1]) worden, hebdy my daerom wt mijns vaders hof met crachte gehaelt. Doen sprac Turias met weenenden ooghen totten grave seggende. Och goede grave ic bidde u door ghenade dat ick haer niet en sie sterven, maer wildy ymmers dat si sterve, soo worpt ons alle beyde tsamen in die zee, nae dien dat dese tribulatie op ons coemt door onser beyder sonde, om dat ick haer wt haers vaders hof gheleyt hebbe. Floreta wert van grooter banghicheyt heel verweloos, met droeven herten segghende: Aylaes Turias wtvercoren vrient, ter droever tijd heb ic u oyt bekent [2]), dat onse liefde dus onlange [3]) dueren mach. Met dien grepen haer die ridders om haer in die zee te worpen. Dwelck Turias siende, bestont seer bitterlijck te schreyen zijn handen wringende, thayr wt sinen hoofde treckende, so dat si alle met hem worden schreyende die int schip waren. Mettien heeft die graef genomen die schoone Floreta in zijn armen totten ridders seggende. Ghy heeren

[1] Belet [2] Leeren kennen [3] Kort

hout Turias ick sal haer in zee worpen, want wi te langhe toeven tot onser alder bederffenisse. Turias dat siende, meendese den grave te nemen, maer alle die int schip waren overvielen hem met sulcker cracht, dat sy hem handen ende voeten bonden, dies hi van boosheden roepende wort, ghelijck een wtsinnich rasende mensche, met weenenden oogen, seggende. Och heere ick bidde u door God van hemelrijck, dat ghi dese onnoosel creatuere dus deerlijcken niet en verdrinct, maer doetse stellen op ghene steenrootse, om haer aldaer te laten sterven, op dat ick met mijn ooghen haer doot niet en aenschouwe. Heere antwoorde die grave, wat mach u baten dat si op die steenrootse sterft, want daer niet en is by te leven, noch gheen soet water om te drincken, daerom waert beter een corte doot dan op die rootse van armoeden in groten mistrooste [1]). Here doet my so veel liefden, sprack Turias dat ghi my ende haer opter steenrootsen doet stellen, om al daer onder ons tween met malcanderen te sterven, want ick geloof wel dat ghi om ons beyden dese tribulatie hebt maer al doode ghy dese maecht, my te lijve [2]) latende, daeromme en soude die tempeest der zee niet cesseren, want meerder schult der sonden hebbe ick dan si. Om Gods wille en begheert ws selfs doot niet, sprack die grave, want wy en sijn met u niet ghereyst om u te laten inder noot, dat en was tbevel ws vaders niet, daerom en sal geensins gheschien tgene dat ghi dien aengaende begeert, ende dye grave sprac totten schippers. Vrienden worpt dese vrouwe terstont inder zee, op dat wi deser tribulatien ontslaghen worden. Turias siende datmen sijn lief die schoone Floreta int water worpen soude, greep haer met sijn gebonden handen byden slippen haer soo vast houdende, dat sise hem in gheender manieren ontrecken en conden, ende sprac totten grave

[1] Wanhoop [2] In leven

seggende. Heere ick bidde u al en wildy haerder niet ontfermen, hebt doch ontfermen op mi, op dat mijn siele niet en verderve om die hare, ende en doet haer niet worpen inder zee, want ghi niet winnen en sult aen haer doot. Mer ic bidde u dat ghy haer op gheene steenrootse doet stellen, want so veel sal haer doot daer profiteren als inder zee. Wie souse daer willen stellen, sprac die grave al schreyende, want die zee is so stuer datmen daer nemmermeer en soude mogen [1]) comen metten boot. Doen spraken vier vanden schippers, midts den grooten druc dye si aen Turias ende Floreta mercten, seggende. Heere wi sullen haer op die steenrootse vueren, al ist perijckeloos [2]) om dye grote ongetempertheyt der zee. Vrienden condy dat doen, sprack die grave, dat waer my seer lief, want my haer doot so seer verdriet als u. Doen stelden haer die schippers inden boot met grooter bedructheyt, ende een van Turias schiltknechten sprack tot hem segghende. Heere ick begheer mede te gane, wandt ick wil sien waer si haer stellen sullen. Vrient God verleen u goede avontuere, sprac Turias. Doen stierden si den boot vanden groten schepe, ende bestonden inden naem Gods te varen. Terstont als si van tgroot schip bestonden te varen, viel Floreta op haer knien de handen ten hemel reckende met screyenden oogen onsen lieven heere door sijn ghenade biddende dat hi haerder ontfermen wilde ende haer siele brenghen tot die havene der eewigher glorien. Dese ende deser ghelijcke woorden sprac Floreta tot dat si na veel arbeyts met groote pinen quamen aen die steenrootse, daer haer die scippers wten boot setten van haer sceydende met groote droefheit om dat si haer daer alleen lieten sonder eenighen troost oft toeverlaet, ende sijn wederom nae tgroot schip ghevaren, beclaghende dat groot verdriet

[1] Kunnen [2] Gevaarlijk

dat Floreta nakende was. Ende Floreta haer selven alleen vindende bestont met luyder stemmen te crijsschen nae die ghene dye inden boot waren siende so lange dat sise wten ghesichte verloos, doen ginc si boven op die rootse. Ende als Turias sinen schiltknecht wederom sach comen hadde hi groot verlangen te weten dye plaetse daer Floreta bleven was, tot hem segghende. Mijn vrient waer hebdi haer ghelaten oft waer is si bleven. Heere antwoorde die sciltknecht, ick heb haer ghelaten neven een fonteyne suet van water, neven de welcke veel cruyden staen daer si wel sommighe dagen bi sal mogen leven, ende heere beliefdet God dat die zee stillen wilde ende dat goet weder worde so dat ghi tuwer eeren wederom keerde om haer ick soude met u om uwen dienst comen ende wi souden haer brengen levende oft doot. Dit sprac die schiltknecht al tsamen om Turias te vertroosten, maer dien troost was al niet.

HOE FLORETA EEN HEYLIGHE VROUWE VONDEN HEEFT OP DIE STEENROOTSE.

FLoreta is op die steenrootse geseten ende als si die duysterheyt des avonts aen sach comen en wist si wat bestaen van vervaertheden om dat si haer selven alleene vant des si met grooten drucke op gestaen is, gaende tot op dalder hoochste vander steenrootsen, om te soecken eenige plaetse daer si haer dien nacht soude mogen onthouden [1]) ende bescermen voor de wilde beesten, ende also langhen tijt over al gaende, sach si boven op die rootse staen een seer cleyn cappelleken tusschen twee rootsen. In dit cappelleken geschiede menich schoon mirakel, ende was geheeten tot onser vrouwen sterre, om dat boven dat capelleken altijt des nachts een schoon blinckende sterre stont. Neven

[1] Zich ophouden, vertoeven

dat cappelleken stont een cleyn huysken daer in woonde een edele heylige devote vrouwe gheheeten Ortalesa. Die welcke na die doot van haren man den grave Lampinon, hoorende die fame vanden mirakelen die int voornoemde cappelleken dagelijcx gebuerende waren, liet die werelt, haer goet den genen gevende die des van noode waren [1]), ende om te meer vanden menschen ghescheyden te sine, ghinc woonen op die voornoemde steenrootse met een ionghe maecht die si van ioncx opgevoedt hadde, om aldaer God te dienen. Dese heylige vrouwe Ortaleza wt dat voornoemde cappelleken comende, wert Floreta siende, die na dat cappelleken quam vanden welcken si seer verwondert was, niet wetende wat wesen mochte, dies si wederom int cappelleken ghinck tot haer dienstmaecht, segghende. Lieve dochtere het schijnt dat ghinder een vrouwe gaet, maer ic en weet niet wat wesen mach, ende als haer die maghet sach, was si vervaert, tot Ortaleza seggende. Vrouwe wat sullen wi bestaen, want si meenden dat eenich viants gedrochte [2]) hadde geweest, dwelc inden schijn van eender vrouwen ghecomen hadde. Ortaleza maecte een cruys, haer selven Gode bevelende, ende is haer te ghemoete geghaen, tot haer seggende. Ick besweer u biden levenden Gods sone, dat ghi my segt wie ghi sijt, waer ghi gaet, ende wie u hier bracht heeft. Floreta antwoordende haer haestelijcken segghende. Vriendinne en besweert mi niet, want ic ben een natuerlijcke vrouwe ghelijc als ghy sijt, sodanich van fautsoene [3]) gelijct God belieft heeft mi te maken. Mijn lieve dochter sprac Ortaleza, wie heeft u op dese steenrootse bracht, want .xv. iaer heb ick hier geweest dat ic noyt vrouwe en sach dan u. Vrouwe sprac Floreta, mijn sonden hebben mi hier bracht, Floreta is mijnen naem, ic ben dye dochter des conincx Ados, ende

[1] Die het noodig hadden [2] Duivel [3] Gedaante

der coninginnen Gormida, dye mi hielen in een haerder steden geheeten Sesena. Metten cortsten gheseyt Floreta vertelde der vrouwen alle haer fortuyne [1]) gelijc die geschiet was, al so ghi dat hier vore ghehoort hebt. Vanden welcken die vrouwe Ortaleza verwondert sijnde, wort wt compassien schreyende, ende heeft Floreta byder hant ghenomen, haer inder cappellen leydende neven haer dienstmaecht, tot dye welcke Ortaleza sprack, segghende. Mijn lieve dochtere, siet hier een ander ghesellinne, ende si custen malcanderen. Floreta sprack haer ghebet, daer nae ghingen si eten, ende Ortalesa sprack tot Floreta seggende. Dochter nae dien dat God belieft heeft ende uwer fortuynen, so u hier tot my te beweghene, so bidde ick God dat wy hier in sodanigher manieren leven moeten, dat wi dye hemelsche glorie verwerven moghen. Aldus bleven si alle drie onsen lieven heere dienende, maer Floreta hadde altijt den iongheliinck inder herten al was haer sijn teghenwoordicheyt benomen.

HOE TURIAS DIE IONGHELINCK MET SIJN VOLC TOT SIJNS VADERS LANT REYSDE. ENDE HOE HI ORDINEERDE [2]) SECRETELICKEN WEDEROM TE KEEREN OM FLORETA TE SOECKEN.

ALs die schippers metten boot aen tgroot schip quamen, vertelden si Turias hoe si Floreta ghelaten hadden, dies hy screyende wordt, totten graef segghende. Tsijn alle mijn vyanden die hier inden schepe sijn, maer ghy grave sijt die principaelste, ende na dier tijt en wilde hy tot nyemandt meer spreken dan alleene tot sinen schiltknecht, dien hi gheboot dat hy den schippers bevelen soude om te reysen na sijns vaders landt die welcke dat alsoo deden, ende quamen binnen .v. daghen in sijns vaders landt, daer si alle tsamen met grooter blijschappen ontfangen waren. Turias

[1] Lotgevallen [2] Beval

bedecte sinen druck ten besten dat hi conde, op dat die coninck sijn vader niet weten en soude tgene dat hem gheschiet was, noch niemant en dorste daer af vermanen [1]) wt vreesen des conincx sijns vaders. Aldus bleef Turias int hof zijns vaders met grote verborgen droefheyt ontrent .xv. daghen, soo dat hem niemant vanden ghenen die met hem gheweest hadden en sach dan sijn schiltknecht, totten welcken hi sprac, seggende: Weet mijn vrient dat ic therte vol drucx hebbe mits mijn quade fortuyne, nacht ende dach dinckende op Floreta die ic nemmermeer vergeten en mach. Daerom bid ick u mijn goede vrient dat ghi ter liefden van mi arbeyden wilt om een schip te crijghen dat beste dat ghi cont, ende soect ander scippers, die u sekerheyt doen u bevel te doene, ende ic bidde u dat ghi dat doet so secretelijck als ghi cont, op dat daer af nyemant en wete. Ende en conde gheen ander scip vinden dan dat mijne so maect dat bereet, maer en begheert niemant vanden ghenen die met ons gheweest hebben, noch en laet henlieden daer af niet weten, want ick en wil nyemant van henlieden met mi hebben, doet int scip alle tghene des wi behoeven, doet daer in drie peerden, alle mijn harnasch ende alle tghene dat ons van noode soude moghen sijn, maer ick bidde u dat ghijt seer secretelijcken doet gelijc ic u dat gheseyt hebbe. Dye schiltknecht dit hoorende en was van desen sijns heren voornemen niet wel te vreden, duchtende dat hi hem loghenachtich vinden soude, want hi gheseyt hadde dat hi Floreta ghelaten hadde neven een fonteyne soet van water daer veel cruden stonden, met de welcke si haer eenigen tijt soude moghen onderhouden. Dwelck hi al tsamen gheseyt hadde om Turias te vertroosten, daerom en wist hi niet wat segghen, want hi sorchde [2]) dat Floreta doot was. Desen noch-

[1] Spreken [2] Vreesde

tans niet tegenstaende heeft hi binnen vier daghen alle tghene dat hem sijn heere gheheeten hadde volbracht. Daer na is hi aen hem comen segghende. Heer, tis al ghereet alsoo ghi mi bevolen hadt daerom alst u belieft sullen wi tschepe gaen, want tis nu goet weder, God verleene ons beter avontuere dan wi dander reyse hadden. Turias dat hoorende sprack totten schiltknecht segghende. Vrient desen nacht sullen wy tscepe gaen wilt God, daerom alst avont is doet dat schip aenden oever brenghen. Ende dit dede hi al tsamen om dat die coninck ende die coninghinne niet vernemen en souden op dat si sijn reyse niet beletten en souden.

HOE DIE IONGHELINCK TURIAS ENDE ZIJN SCILTKNECHT REYSDEN OM DIE SCHOONE FLORETA TE SOECKEN, ENDE HOE SI HAER VONDEN.

DEs nachts als alle tvolc ter rusten was is de ionghelinck Turias met sinen schiltknecht tscepe ghegaen, totten schippers seggende dat si seylen souden na die steenrootse die zijn sciltknecht henlieden gheseyt hadde, dwelc si also deden, met voorspoede soo neersteliken seylende dat si ten eynde van seven daghen neven die rootse quamen. In dier selver tijt was Floreta spacerende op die rootse ende wert dat groot schip siende dat na dye rootse quam, midts den welcken si terstont int capelleken liep tot dye vrouwe Ortaleza segghende. Ick duchte dat ons verdriet nakende is, want hier coemt een groot scip met vreemt volc. God gheve dat si niet en comen om mi eenighe blamacie [1]) of erch te doene, ic wil mi berghen in dees camere ende ic bidde u door ghenade dat ghi die van buyten sluyten wilt. Doen ghinck Ortaleza wt dat capelleken ende sach dat scip ligghen neven die rootse, des si terstont int capelleken liep,

[1] Schandelijke behandeling

die dore sluytende daer Floreta binnen was. Binnen dier tijt hebben die schippers Turias ende sinen schiltknecht metten boot tot aen die rootse bracht. Doen geboot Turias den schippers tscip wel te bewaren. Daer na is hi metten sciltknecht op die rootse ghegaen over al siende, ende als hi die schoone Floreta nerghent en sach wert hi int herte heel verslaghen met verstorbeerden [1]) woorden tot sinen sciltknecht seggende. Segt mi doen ghi Floreta wech geleyt hadt metten schippers, ende ghi weder om quaemt, en seyde mi niet dat ghi haer gelaten hadt neven een fonteyne soet van water, ende dat ontrent der fonteynen veel cruyden stonden met de welcke si haer sommige daghen soude mogen onderhouden, mer ic en sie hier nyet. Die sciltknecht van dese woorden bescaemt zijnde antwoorde hem seggende. Heere ic bidde uwer ghenaden verghevet my, want ic niet en seyde dan om u te vertroosten, om dat ick u so droevich sach, maer op dese selve plaetse daer wi nu sijn stelden wy haer. Turias van dese woorden so droevich sijnde dat hi niet en wiste wat bestaen, sprac totten schiltknecht, seggende. Ic segge u mijn vrient, dat nu alle mijnen druck gedobbeleert [2]) is, ende twaer mi beter dat ghy my die waerheydt seyt dan niet, daer mede ghi mijnen druck vernieut, want hadt ghi haer hier ghestelt, den dooden lichaem of de beenen souden hier zijn, maer na dien dat ghi ons hier te vergeefs hebt doen comen, nemmermeer en sal ic wederom tot mijnen vader keeren. Die schiltknecht dese zijns heeren woorden hoorende, wordt schreyende tot hem seggende. Here laet ons een weynich hoogher gaen, bi avontueren is si boven op die rootse. Ic meene sprack Turias, dat ghi haer in die zee geworpen hebt, ende ordineerde te seggen, dat ghi haer hier stelde. Aldus onderlinge sprekende, na die hoochde der

[1] Gramme [2] Verdubbeld

steenrootsen opwaert gaende wort Turias siende dat cappelleken, daer die vrouwe Ortalesa voor stont, vanden welcken hi inder herten verblijt zijnde, tot sinen schiltknecht seggende. Vrient het mach wel zijn also ghi hebt gheseyt, ic hope dat Floreta noch levende is. Mettien zijn si haesteliken met blijscappen ghegaen tot dat si neven dat cappelleken quamen, daer si Ortaleza vonden, tot die welcke Turias sprack, segghende. Vrouwe en haddy hier niet gesien een vrouwe die hier was gesedt van zommige schippers. Ortaleza en wilde hem gheen besceet seggen, voor dat si wiste wie hi waer, hoe wel dat haer dochte dat hi Floreten lief was, by die litteeken [1]) die Floreta haer geseyt hadde. Turias dat merckende sprac anderwerf tot haer seggende. Om Gods wille vrouwe en loochentse mi niet, want is si doot, so wil ic hier ooc sterven ter liefden van haer, ende is si levende, begeert dat u belieft, want al dat ghy voor haer begeert sal ic u gheven. Doen sprac Ortalesa seggende. Heere wie sidi die my so veel vraecht. Vrouwe antwoorde hi, ick ben Turias des conincx Canamor ende der coninginnen Leonellen sone, die ter droever tijt dese vrouwe oyt sach ende si mi, ist dat si bi mijnder schult doot is, want ic haer wt haers vaders hof roofde, daerom begeer ic voor die sonde hier penitencie te doen tot dat ic sterve. Ortaleza bestont te schreyen van Turias woorden, tot hem seggende. Here weest vrolijck ghi en sult daerom niet sterven, ic salse u levende leveren wilt God, want ick hebse in dese camere ghesloten doen ic u sach comen, meenende dat yemant vreemts hadde gheweest. Turias dat hoorende custe der vrouwen handen van blijscappen, om die goede nyeumare die si hem geseyt hadde, ende Ortaleza sprac tot hem seggende. Here blijft hier ende en coemt niet naerder voor dat ic haer geseyt hebbe dat ghi

[1] Kenteekens

hier sijt, want ick weet wel dat ick haer in haerder herten dye beste nieumare segghen sal die si oyt hoorde. Mettien is Ortaleza in die camer ghegaen by Floreta tot haer segghende. Sustere u alder liefste lief is hier comen. Dwelcke Floreta hoorende, en conde van grooter blijschappen niet een woort ghespreken. Ende Turias by den oorlove van Ortaleza ghinck int cappelleken, daer hi sijn ghebet sprack, onsen lieven Heere innichlijcken danckende vander goeder avontueren die hy hem verleent hadde, daer nae ghinc hi in dye camere daer Ortalesa ende Floreta waren, terstont als Turias by Floreta quam, omhelsden si malcanderen seer vriendelijcken cussende, daer na saten si neven een op een banck, malcanderen vertellende den arbeyt [1]) die si beyde gheleden hadden. Ende Floreta vraechde oft haer vianden die grave ende dander ridders met hem quamen dye dander reyse met hem waren. Daer op antwoorde Turias, seggende. Vrouwe houdi mi sulck, dat ic sodanighen gheselscap met my brenghen soude, dat my soo grooten verraetschap gedaen heeft, want ghi moecht [2]) wel dencken dat onse vrienden niet en sijn. Die wile dat si aldus in die camer onderlinge waren coutende, bereyde die sciltknecht dat eten ende alst al bereet was vraechde hen die sciltknecht oft si wilden comen eten, want hijt al bereet gemaect hadde. Aldus sijn si al tsamen met malcanderen seer blijdelijcken ter tafelen gheseten, onderlinge goede chiere makende, ende die duechdelijcke vrouwe Ortaleza tracteerdt [3]) Turias ten besten dat si conde, want si hem beminde om die eerbaerheyt die si aen hem mercte. Ende na den eten namen si oorlof ende scheyden van Ortaleza, doen ghinghen si tschepe ende Turias sprac tot Floreta seer vriendelijcken seggende. Mijn wtvercoren lief en sorcht [4]) voor gheen perijckel dat u

[1] Leed, verdriet [2] Kunt [3] Onthaalde [4] Vreest

door eenighe fortune yemandt hinderen mach dan God die de macht heeft.

HOE SI IN EEN ONBEKENDE HAVEN QUAMEN MIDTS DYE FORTUNE [1]) DER ZEE.

IN dier tijt was die zee wel ghetempert, maer ten waeyde gheenen wint om na Turias lant te varen mits dwelc si op der zee dolende zeylden, niet wetende waer si waren, ende ten eynde van drie weken quamen si aen een lant daer heer af was die hertoghe Marron, maech vanden coninck Ados Floreten vader. Turias was vertravelieert [2]) van dye grote stuericheyt der zee ende sprac totten scippers seggende. Vrienden vaert metten schepe aenden oever ende laet ons desen nacht vander zee wesen. Die schippers sijn metten schepe aen lant ghevaren dat aenden oever vast makende. Daer na sijn si alle tsamen met blijschappen op dlant ghetreden so lange gaende dat si quamen neven een schoon fonteyne soet van water, staende op eenen schoonen ghenoechlijcken groenen pleyn, doen haelden si wten schepe Turias harnasch, die paerden, spijse ende dranck, doen bereyden si teten, ende als si onderlinghe goede chiere ghemaect hadden sprack Turias totten scippers segghende. Gaet ghy in u scip, want ghi en weet niet hoe die wint waeyen sal, ende mercty dat de zee verandert oft verstorbeert [3]) so coemt haestelic om ons. Als Turias dit gheseyt hadde ghinghen die scippers int schip. Turias ende Floreta metten schiltknecht bleven neven die fonteyne. Die scippers int schip sijnde en hadden niet lange geslapen ten bestont [4]) seer stuerliken te waeyen. Ende als die scippers wten slape ontspronghen waren dye cabels ontwee daer tschip mede gheanckert was, ende tschip dreef metten winde int vlacke

[1] Wisselvalligheid [2] Ontsteld [3] Onstuimig wordt [4] Of het begon

vander zee seer verre vanden lande. Turias ontspranck vanden geruchte des wints vervaert sijnde seer luyde roepende totten schippers, mer als hi tschip so verre van lant sach was hi meer beschaemt [1]) dan hi toonde, ende dede die schiltknecht die peerden sadelen tot Floreta segghende. Vrouwe en verstorbeert u niet van tgene dat ghi siet, want tbeste dat wi van onser fortunen hebben, is dat wi op dlant sijn. Daer na sprac hi totten schiltknecht, segghende. Hebdi eenige dingen wten scepe bracht daer wi bi sullen mogen leven. Ja ic heere, antwoorde de sciltknecht en sorcht niet ic hebbe genoech wten scepe bracht om sommighe daghen bi te levene. Als die iongheline Turias dat hoorde was hi blide eenen moet makende [2]), om dat haer Floreta niet en bedroeven en soude, want meerderen druck was hem die onghenoechte [3]) van Floreta dan sijn verlies. Sy setten Floreta op een peert, ende als si alle drie te peerde gheseten waren reden si so langhe lancx den oever vander zee dat si quamen voor een schoon casteel, daer clopten si aen die poorte om te vernemen in wat lantschap oft in wat contreye dat si waren. Terstont als si gheclopt hadden, quam ter poorten een ridder int volle harnasch, sonder helm, met een bloot sweert in die hant, dese sprac tot Turias seggende. Willecome moet ghy sijn, want door u hope ic van hier te scheyden. Heer ridder hoe dat vraechde Turias. Dat sal ick u seggen, sprac die ridder. Heere ghi sult weten dat dit geheeten is tcasteel der campioens, want een yeghelijc vreemt ridder die hier coemt moet campen tegen den ridder die heer is van desen casteele. Ende ist dat die ridder die hier coemt verwonnen wort so moet hi hier blijven dienende den heere vanden slote, ende sijn vrouwe der vrouwen vanden slote. Ende wort die heere vanden slote verwonnen, so moet hi ende

[1] Verlegen, bezorgd [2] Moed vattende [3] Verdriet

sijn vrouwe den vreemden ridder dienen. Ende als die vreemde ridder verwonnen heeft den heere, soo moet die selve heere den vreemden ridder terstont dat slot overgheven. Ende alle tghene dat ic vertelt hebbe heeft gheordineert die hertoge Marron die dye overste heere is van den slote ende van alle den lande. Turias verwondert sijnde van sodanighen costume [1]) sprac totten ridder seggende. Here ic heb uwe woorden wel verstaen, mer ick bidde u hoe heet die ridder die dit slot hout. Tis wel vijf iaer gheleden sprack die ridder dat [2]) Ytannos bewaert heeft, die een die vroomste [3]) ridder is die noyt man sach, ende binnen dier tijt dat hi dit slot verwaert heeft is die fame van soo veel ridders als hi ghedoot heeft, alle dlant doorgheloopen, so dat nyemant meer teghens hem en begheert te campen. Nu heere weest willecome, aen uwe coemste en sal ic niet verliesen, want deen van u tween sal inden campe verwonnen worden, ende hier in mijn stede blijven, dan sal ic gaen inden naem Gods daert mi belieft want ons lieve here weet hoe dat ic hier geweest hebbe een heel iaer teghens mijnen danck, doogende veel schaemten [4]) int dienen den ghenen dien ick niet en behoorde te dienen. Als dit die ridder die Ytannos diende gheseyt hadde, sprack Turias tot hem segghende. Vrient ghi hebt ghesproken alle tgene dat u belieft heeft, ick ben een ionck ridder also ghi siet, die noyt tot op desen dach met ridder ter wapenen en hebbe gheweest, nu heeft mi de avontuere bracht ter kennissen van so vermaerden ridder ghelijc ghi mi segt, ic begheer sinen persoon te siene op dat ick dan mercken mach oft ick teghen hem behoore [te] campen, daerom bidde ick u dat ghi hem hier doet comen soo moghen wy volbrenghen tghene dat ons te doene staet. Als Turias dit gheseyt hadde sprac die ridder tot hem seg-

[1] Gewoonte [2] Dat het (nl. het slot) [3] Een van de dapperste [4] Schande

ghende. Ionck heere den camp en sal niet gheschien ghelijck ghi meent, desen dach suldi u rusten, si sullen u herberghen, groote eere doen, ende binnen dier tijt sullen si senden aenden hertoghe Marron die heere is van al dit lant, hem ontbiedende dat ghi hier comen sijt, ende dat hi come aensien den camp, inden welcken hi u recht doen sal na die gewoonte vanden casteele. Doen ginck die ridder tot sinen here Ytannos dien hi in een camer rustende vant, ende vertelde hem hoe daer comen was een ridder, groot ende wel ghemaect van lichame, int aenschouwen een man van groote stercheyt, ende brengt een seer schoon vrouwe met hem.

HOE YTANNOS DEN RIDDER ONTFINC, HOE SI CAMPTEN TEGEN MALCANDEREN, HOE YTANNOS VERWONNEN WAS, ENDE HOE TURIAS GHEMAECT WORT HEERE VAN DAT CASTEEL.

ALs Ytannos dat hoorde is hi terstont ghegaen int neerhof daer Turias ende Floreta met den schiltknecht waren die hi seer blijdelic ontfinc ende dedese vanden peerden sitten [1]), daer nae nam hi henlieden byder hant, ende hy leydese in een seer scoone rijckelijcke gestoffeerde camer, ende als si in die camer waren sprac Ytannos tot Turias segghende. Heere ghi sijt willecome metter vrouwen die ghi hier bracht hebt, rust u met uwer vrouwen in dees camere, ontwapent u ende weest vrolic. Dese woorden geseyt sijnde is Ytannos beneden gegaen ende heeft die peerden doen bestellen, daer na heeft hi seer rijckelijcken teten doen bereyden ende alst al bereet was sijn si by malcanderen ter tafelen geseten, onderlinge goede chiere makende, ende als si geten hadden sprac die ridder vanden casteel tot Turias seggende. Here ic weet wel dat de ridder die de poorte verwaert u vertelt heeft tgene dat wi twee moeten becorten [2]) maer om

[1] Afstijgen [2] Berechten

te meerder sekerheit begeer ic u selve dat te vertellen. Ende Ytannos verteldet hem van woorde te woorde inder selver manieren dat hem deerste ridder vertelt had. Daer na seynde Ytannos aenden hertoge Marron die daer bi in eene zijn stadt woonde zijnder genaden ontbiedende hoe opt casteel der campioens comen was een seer edel ridder met een scoone vrouwe. Dien dach rusten die ridders ende vrouwen met bliscappen. Des anderdaechs vroech wort Turias van sinen sciltknecht gewapent, daer Ytannos ooc gewapent quam tot hem seggende. Here belieft u dat wi onser saken een eynde maken. Laet ons gaen in Gods naem sprac Turias, ic wilde wy alree ghedaen hadden. Nae desen nam Turias oorlof aen Floreta die onsen lieven heere badt dat hy Turias haer lief by staen wilde. Die ridders sijn terstont wel ghewapent te peerde gheseten ende also sijn si tsamen neven malcanderen ghelijck goede ghevrienden elck met sijn vrouwe ghereden ter plaetsen daer den camp geschien soude, welcke plaetse stont tusschen tcasteel ende die stadt daer dye hertoghe Marron woonde, die henlieden daer alree verwachtende was met veel volcx om den camp te aensiene, die vrouwen ghestelt op deen eynde vanden percke, verselschapt sijnde met veel edel notabele ridders. Ende die hertoghe, want hy iuge [1]) was vander waerheyt, om dwelc hy wel mercken moeste tghene dat die ridders doen souden, so stelde hy hem int midden van den velde int hoochste. Als die ridders int perck waren, is die hertoghe neven hen ghereden, hen vertellende die maniere die si elckerlijck houden moesten. Daer na is hy wt dat perck ghescheyden rijdende tot sijn plaetse, ende gaf hen oorlof te beghinnen. Doen reden die ridders seer snellijck metten lancen tegen malcanderen in sulcker manieren dat Turias die sine brack, ende Ytannos die den steeck ont-

[1] Juge, kamprechter

finc werp die sine int sant als die ghene die hem daer niet meer mede verweren en mocht, want die ghewoonte sodanich was, terstont track elck sijn sweert. Ende alle de ghene diet aensaghen dochten dat si van dleven geen werck en maecten [1]), tvier spronck wt den helmen vanden swaren slaghen die si

malcanderen gaven, ende hoe den strijt onderlinghe langher duerde hoe si meer ontsteken worden inder herten, malcanderen soo snellijcken met den sweerde slaende dat alle diet

[1] Dat zij aan het leven geen de minste waarde hechtten

saghen verwonderden vanden groten slagen die Turias sloech, soo dat Ytannos bestont [1]) te flauwen, also dat hi hem soude verwonnen hebben ghegheven en hadde hy dat wt schaemten nyedt ghelaten, ende hadde wel willen rusten hadt hem moghen gebueren, want hi vanden slaghen seer vertravelieert [2]) was dat hijse niet meer en conde verdraghen, des hi tot Turias sprack segghende. Heer ridder beliefdet u twaer tijt dat wi rusten. Dat en wil God nyet ghehinghen sprack Turias, dat wi sodanigen slapheyt thoonden in die teghenwoordicheyt van soo veel eelmans als hier sijn. Dese woorden en hadde Turias niet so haest gesproken hi en gaf Ytannos metten sweerde eenen so swaren slach opten helm dat hy nalijcx [3]) ter aerden viel, des si alle diet saghen seyden dat Ytannos in vreesen vanden live [4]) was, want Turias sloech hem so snellicken slach op slach met so grooter cracht dat Ytannos zijn sweert niet verheffen en conde om Turias eenigen slach te gheven die hem deren mochte, des die heeren totten hertoghe spraken segghende. Heere weest des sekere dat de gene dye heer is van dat casteel der campioens die sal nu dienaer zijn. Ytannos verweerde hem ten besten dat hi conde, want hi midts veelheyt der slaghen machteloos wert, ende als hi die slaghen niet langher verdraghen en conde, werp hi sijn sweert int zant, in een teeken dat hi hem verwonnen gaf, tot Turias segghende. Heer ridder ick geve u mijn sweert, maer ghi en derft mi des gheenen danck weten, want hadde ick na mijn begheren moghen victorie verwerven ick en soude u dat niet gheven, ick mach wel claghen dat ic u oyt sach, want al die eere die ic binnen vijf iaren verworven hebbe die hebdi mi doen verliesen op eenen halven dach. Davontuere heeftse u doen verliesen antwoorde Turias. Noyt en was mi die avontuere

[1] Begon [2] Uitgeput [3] Bijna [4] Leven

contrarie sprack Ytannos, teghen so vermaerden ridders als ghi sijt, ghelijc si my nu heeft gheweest teghen u. Heer ridder antwoorde Turias, die woorden en doen de daet niet, ghi hebt die victorie ghehadt teghen die ridders die ghi segt, ende ic hebse teghen u ghehadt, want [1]) God so belieft heeft, een andere mach [2]) comen diese tegen my hebben sal, daerom en laets u niet verdrieten.

Hoe die hertoghe Marron dat casteel der campioens Turias in handen stelde.

ALs die hertoge Ytannos verwonnen sach, was hy seer verwondert, ende dede. Turias den helm vanden hoofde nemen, want hy hadde grote begheerte sijn aensicht te siene, dwelc als hijt sach hem also scoone dochte als hi oyt ridders aensichte hadde ghesien, tot hem segghende. Warachtelijck heer ridder ghi dunct mi een duechdelijc moghende ridder inder wapenen, ghy sijt weerdich der vrouwen die ghi met u bracht hebt. Ic dancke onsen lieven heere die u hier beweecht [3]) heeft, want door uwen persoon hope ic veel eere in mijn lant te verwerven. Ghi sult nu heere sijn van dat casteel der campioens daer ghi voortaen woonen sult, want ghy sijt die beste ridder die daer op woonde. Ende ic bidde u dat ghi eenige meerder bede aen mi begeert ten sal u niet geweygert worden, also verre alst in mijnder macht is. Heere die duecht ende fame uwer genaden deden mi in u lant comen om die te kennen sprac Turias, des ic grootelijc schuldigh ben God te dancken dat ic vassael ben van sodanighen heere. Ende hoe wel dat my niet en betaemt dat ick uwer ghenaden eenich dinck soude eysschen, nochtans heere suldy sodanich wesen, want ic een arm vreemt avontuers ridder ben, dat ghi mi helpen sult tot mijn eerlijck onder-

[1] Want het [2] Kan [3] Geleid

hout, want heere ic en hebbe geen renten noch rijckdom anders om dese vrouwe ende desen schiltknecht te onderhouden dan dat mi die goede heeren wt duechden [1]) geven. Aldus al coutende leyden si Turias met blijschappen ten casteele, ende als si int casteel quamen leyde die hertoge Marron metter hant Turias ende Floreta opt casteel dwelc hi Turias in handen stelde, henlieden minliken biddende dat si goederhande wesen wilden tot Ytannos ende tot sijnder vrouwen want hi sodanich is dat hy u goetwillichlijc dienen sal sonder verdriet. Here antwoorde Turias, ick sal in sulcker manieren met henlieden leven dat si geen clagens noot hebben en sullen.

HOE TURIAS DIE SCHOONE FLORETA TROUDE.

NU heb ic uwer ghenaden te kennen ghegheven heere sprac Turias mijn affairen, maer tghene daer ic meest bi hope gheëert te worden heb ic verswegen dwelc ic begeere te seggen na dien ghy mi begeert te helpen. Heere ic bidde uwer genaden om hulpe, want ic ende mijn vrouwe hebben malcanderen eet gedaen, nochtans en trouden wi malcanderen niet, ons kinderen en souden niet wettich sijn verleende ons God eenighe, daerom is mijn begeerte met uwe hulpe te houliken. Dwelc die hertoghe hoorende was des seer blijde, ende die feeste der bruyloft worde rijckeliken met veel eeren gehouden, in welcker feesten Turias aenden hertoge begeerde eenighe lourvoghels [2]) om mede te vlieghen [3]), ende twee gehoude [4]) ridders om met hem te woonen, ende die hertoge antwoorde dat hijt gheerne doen wilde. Aldus bleef Turias met Floreta heer vanden casteele, Ytannos met sijn vrouwe dienaer. Ende als die hertoghe van Turias scheyden soude badt hi hem dat hi den ridder Ytannos goedertieren sijn

[1] Goedheid [2] Op de jacht afgerichte vogels [3] Jagen [4] Getrouwe

soude. Nae alle dese woorden is dye hertoghe met vruechden van Turias gescheyden, hem belovende dat hi hem ter-

stont senden soude die twee ridders ende de voghels die hy hem hadde ghelooft, vanden welcken Turias hem grootelick bedancte. Ende die hertoghe en sprack inden weghe tot sijn heeren van geen ander saken dan van die duechdelicheyt van Turias, ende van dat schoone vrouwelijc wesen van Floreta. Turias ende Floreta woonden met groote wellusticheit

op tvoornoemde casteel. Maer Floreta hadde groot verdriet van den campen die Turias elcken dach doen moeste, mer Turias en was niet te passe als hi eenen dach sonder campen was. Ende als die fame verbreyt was inden lande daer ontrent daer eenige vermaerde ridders woonden die quamen hem versoecken [1]), met de welcke hi grote feyten van wapenen dede, dat so hi op zommige dagen met drie ridders campte die in haer landen seer vrome ridders geacht waren, nochtans worden si van Turias verwonnen.

Hoe coninck Ados quam tot den hertoge Marron dat hi hem gheven soude den ridder van tcasteel der campioens, om te campen teghen den coninck Diacolo van Hongherien.

TGhebuerde op een tijt dat die coninck Diacolo van Hongerien die een ionc ient [2]) ridder was tot den coninc Ados Floreten vader quam, van hem begeerende sijn dochter Floreta die hi hem te houwelicke belooft hadde. Daer op hem die coninc Ados antwoorde, dat zijn dochter Floreta niet en was in sinen handen, want si hem heymelic ghestolen was, so dat hi niet en wiste wie datse wech hadde oft waer si was. Van dese antwoorde was die coninc Diacolo so seer tonvreden dat hi niet en wiste wat beginnen, want hijse seer beminde om hare duecht ende schoonheit, totten selven coninc Ados segghende, dat hi haer eenen anderen man ghegeven hadde, die haer by avontueren meerder rijcdom ghelooft [3]) hadde. Ende hoe wel dat coninc Ados sijn onscult dede [4]), den coninc Diacolo vertellende die maniere, hoe si hem die gestolen hadden wt dat hof, nochtans en wilde dat coninc Diacolo niet ghelooven, ende beclaechde hem voor Tybas den keyser van Duytslant, daer coninc

[1] Uitdagen [2] Bevallig, lief [3] Beloofd [4] Zich verontschuldigde

Ados selve in presentien tegenwoordich reysde, om hem te verantwoorden. Als dan dese twee coningen voor den keyser waren, betegen[1]) si deen den anderen met veel logentalen, op dwelcke si aenden keyser camp begeerden, dwelc hen die keyser consenteerde, bescheydende[2]) eenen sekeren dach dat beyde die selve coningen den camp vechten souden. Ende die coninc Diacolo was een schoon ient ridder, vroom inder wapenen, dat sijns gelijcke inden keyserrijcke niet en was, hi hadde gevochten menigen camp teghen coningen, hertogen, die hy meest altijt verwonnen hadde, so dat hem een yegelijc vreesde. Midts den welcken die coninc Ados den camp selve niet en begeerde te vechten, want hy wel bekinde[3]) dat hi niet so goeden ridder inder wapenen en was als die selve coninc Diacolo, noch dat hi ooc niet vinden en soude eenigen coninc oft prince die teghen hem den camp soude willen aennemen. Die coninck Ados tvoornoemde met veel sware gepeysen overleggende, hoorde seggen dat op tcasteel der campioens was een vermaert ridder van wapenen, dies hi dachte tot sinen maech den hertoge Marron te reysen, om met hem te spreken vanden camp die hem die keyser bescheyden hadde tegen den coninck Diacolo. Met desen gedachte is coninc Ados sijn thienste[4]) gereden totten hertoghe Marron, die welcke als hi hem sach, want hi van sijn coemste niet en wiste, so was hi seer verwondert, hem grote eere bewijsende, ende na den eten als si met blijschappen onderlinge goede chiere gemaect hadden, leyde coninc Ados den hertoghe in eenen hof daer vertelde hi hem int secreet die sake sijnder coemst, seggende, hoe die coninc Diacolo hem beroepen hadde voor den keyser om sijn dochter Floreta, die hi hem te houwelijcke gelooft hadde, seggende, dat ic die eenen anderen ghegeven hebbe, midts grooten

[1] Beschuldigden [2] Bepalende [3] Bemerkte [4] Met negen anderen

schat diemen mi ghegheven heeft, dwelck die keyser hoorende, heeft ons beyden eenen dach van campe bescheyden om onsen twist metten swaerde ter neer te leggene, daerom come ic u bidden, want ic een out man ben ter wapenen onmachtich, op u hertelijcken als broeder begheerende dat ghi mi doet hebben den ridder van dat casteel der campioens, om voor my den camp te vechten, ic salt hem wel verghelden. Hier op antwoorde die hertoge Marron den coninck Ados seggende. Heere die ridder is seer groot van manieren, ende en sal dat casteel niet willen laten, mochte den camp gheschien ontrent den casteele, hy souden wel vechten, maer ick duchte dat hy so verre niet en sal willen reysen, maer wy mogen tot hem rijden, om bescheet van hem te weten. Nae dese woorden sijn si met malcanderen gereden totten casteele daer coninck Ados die warachtige geschiedenisse Turias vertelt heeft, ende als hy hem dat al te samen int langhe vertelt hadde, sprack hi tot hem, segghende. Heer ridder vol alre duecht, ic ben hier comen met mijn beminde maech die hertoge, om u te bidden dat u believen wille desen camp te aenveerden, ter liefden van mi, want ist dat ghi mi in desen gheen bistant en doet, so ben ic verloren. Heer coninc antwoorde Turias, ic geloove dat uwer ghenaden wel kenlijc [1]) is hoe ic den last hebbe te onderhouden de eere van desen casteele, so verre als mi moghelijc is, dwelck ic houde ten bevele van minen here den hertoghe. Maer heere alle dese redenen achter ghelaten, by oorlove vanden hertoghe minen here ende om uwe eere te vermeerderen sal ic desen last aenveerden al ist nochtans dat mi verdriet so verre te reysen want here als ic op dit casteel quam was minen wille ghedisponeert in anderen contreyen niet te soecken eenige avontueren dan die hier tot desen casteele

[1] Bekend

quamen, maer want[1]) ick u inder noot mercke, so belieft mi den last te aenveerden behoudelijc nochtans dat wi ons op die waerheyt fonderen[2]) oft sodanich is als ghi segt, ende oft u de ioncfrouwe ghestolen is ghelijc ghi segt. Ende coninc Ados antwoorde segghende. Tis also warachtich als God die eewighe waerheyt is des ic dmeeste verdriet heb mijn dochter so onnoselic te verliesen, ende om deswille voor den keyser beclaecht. Als Turias dit hoorde seyde hi. Heere en verstorbeert u niet, ic en spreke van uwer dochter niet, mer na dien ghi goet recht hebt soo aenveerde ick inden naem Gods desen camp voor u. Coninck Ados dese woorden hoorende, omhelsde Turias met blischappen hem grootelijcken bedanckende ende grote giften ghelovende[3]). Doen geloofde Turias den coninck niet te falieren[4]) so verre hi ghesont ende zijnder leden machtich ware, ende gheloofde binnen twaelf daghen biden coninc te sine in die stadt van Amposta daer die keyser doen ter tijt teghenwoordich was daer den camp gheschien soude, welcke stadt vier dachreysen was vanden casteele daer Turias woonde. Dese gheloften aldus gheschiet sijnde, is de coninc van Turias ghescheyden, ende metten hertoghe ghereyst.

Hoe Turias Floreten vertelde dat hy den camp voor haren vader aengenomen had, ende hoe hi metten coninc Ados reysde bi den keyser.

Ados de coninck metten hertoge wech gereden sijnde is Turias op tcasteel bi Floreta ghegaen haer vertellende hoe hy den camp aengenomen hadde ter liefden van haer om haren vader te believene. Floreta hoorende dat haer vader daer geweest hadde wort seer bitterliken screyende om dat si hem niet toe gesproken en hadde inder herten

[1] Omdat [2] Gronden [3] Belovende [4] Te kort te schieten

denckende dat si tot groot ongeluck van haer moeder gheboren was, maer nochtans dancte si Turias hertelijcken dat

hy ter liefden haers vaders dien last aenveerde, onsen lieven heere biddende dat hi hem victorie verleenen wilde. Turias heeft terstont aen haer oorlof ghenomen ende is metten ridder Ytannos ende met eenen pagie ghereden totten hertoghe Marron daer hem coninck Ados verwachtende was. Des anderdaechs heeft coninc Ados ende Turias aenden

hertoge oorlof genomen ende zijn met malcanderen so lange gereyst dat si quamen in die stadt van Amposta daer die keyser was, byden welcken alree comen was dye coninc Diacolo met grote triumphe, want hem die keyser seer beminde. Als dese twee coningen voor den keyser waren sprac die coninc Diacolo totten coninc Ados seggende. My dunct dat ghi besorcht sijt vanden camp die wi doen moeten, suldi selve vechten oft sal een ander voor u vechten. Doen quam Turias voor den keyser op sijn knien vallende, hem die handen cussende, seggende. Heer keyser believet uwer ghenaden, ick sal voor den coninc Ados vechten den camp teghen den coninc Diacolo. Coninc Diacolo Turias woorden hoorende, en was niet wel te vreden, want hem docht [1]) dat Turias een vroom ridder was, ende hadde den camp liever gevochten tegen coninc Ados, die een out machteloos ridder was, daerom sprack hi totten keyser seggende. Here ic en consentere niet dat die coninc Ados voor hem sal laten vechten eenen anderen ridder, ten si eens conincx ende eender coninginnen sone, gelijc als ic ben. Daerom en sal den camp niet gelaten worden tusschen ons beyden, sprac Turias, want ic ben eens conincx ende coninginnen sone so wel als ghi. Die keyser dat hoorende, verblijde des hem, vragende wiens sone hi ware. Hi antwoorde, ic ben Turias die sone vanden coninc Canamor, ende der coninginnen Leonella van Persen.

Hoe Turias den coninc Diacolo inden camp verwonnen heeft ende doot gheslaghen.

ALs die coninc Diacolo dat hoorde, hadde wel gewilt dat hi den camp noyt beroepen en hadde, ende Turias sprac tot hem seggende. Heer coninc maect u gereet om uwe eere

[1] Hij wist

te beschermen, want ic die ghene ben die des conincx Ados oneere wreken sal. Vrient ghi vermeet u grote dingen, sprac Diacolo, maer inden campe salmen sien hoet gaen sal. Heer coninc ghi segt waer, sprac Turias, want men kint die vromicheyt [1]) aen die feyten. Nae desen sijn die twee ridders ontrent tercie tijt [2]) int perck gereden beginnende den camp, op malcanderen elck drie seer groote lancien brekende met sulcker cracht dat die peerden onder hen buychden, so dat si beyde seer raschlijc afstaen moesten te voete. Terstont als si te voete waren, liepen si tot malcanderen slaende, so dat alle die ghene diet saghen verwonderden, die helmen waren tot veel steden [3]) gheblutst, ende die schilden ghecloven. Turias pantsier was menichsins [4]) gheschuert, ende hy tot veel steden ghewondt. Maer die coninck Diacolo was ghesondt, ende sijn pantsier onghescheyndt [5]), want het was betoovert, toebehoorende den keyser diet hem gheleent hadde om den camp te vechten, ende twas sodanich van crachte datmen den ghenen diet aen hadde niet wonden en conde want het was so sterc datmen met geen sweert noch wapene daer door slaen noch steken en mochte. Ontrent der noentijt die keyser compassie hebbende op Turias die seer mishandelt was, ende vanden bloede sijnder wonden heel root, geboot den iugen [6]) dat si den camp opnemen [7]) souden, want die ridders malcanderen genoech ondersocht hadden. Door dit bevel des keysers sijn die iugen tot den ridders gegaen die si van malcanderen ghesceyden hebben, henlieden dbevel des keysers vertellende. Dwelck Turias verstaende sprac seggende. Ter genaden des keysers wil ic mi gheerne stellen, maer niet voor dat een van ons tween vanden live

[1] Dapperheid [2] Tertia hora, het derde uur, d. i. 's morgens te 9 uur [3] Op veel plaatsen [4] Op velerlei wijze [5] Ongeschonden [6] Juges, (kamp)rechters [7] Doen ophouden

berooft is. Met dese antwoorde sijn die iugen wten percke gegaen, ende de ridders hebben den strijt wederom bestaen met so fellen slagen dat het vier wten helmen spranc ghelijc oft si invierich [1]) hadden gheweest, des die keyser sprac totten coningen die bi hem waren segghende. Wat segdi ghi heeren van dees twee campioenen, de welcke vanden tween dunct u datter doot bliven sal, daer op si alle tsamen antwoorden datter Turias bliven soude hoe wel dat hi nochtans seer vrome slaghen sloech, want sijn harnasch te veel steden ontwee gheslaghen was ende hy seer ghewont. Die coninck Diacolo den ridder Turias also gewont siende sprac tot hem segghende. Heere nu kenne ic u vroomheit ter wapenen die ic van u heb hooren vertellen die meerder in u is dan in anderen ridders, dwelc ic wel mercke aen minen helm, aen mijnen schilt, maer niet aen mijn lichaem, ende ic dencke dat ghi ooc wel ghevoelt oft ic eenige feyten van wapenen can, dwelck ic u noch beter te kennen geven sal met mijn sweert in u lichaem. Ghi segt seer wel, antwoorde Turias, maer en haddy dat pantsier niet aen ghi sout anders spreken, ende al ben ic mismaect van bloet mijnder wonden en weest daeromme niet truerich, want ten eynde vanden stride salmen sien wie dye eer ende prijs behouden sal. Ghi ghevoelt alree wel sprac die coninc Diacolo dat ic die eere behouden sal. Die keysere, die coningen ende alle dander grote heeren meenden dat si onderlinge den peys tracteerden [2]), des de iugen tot hen quamen om dat te vernemen. Turias dat merckende sprac. Here wi hebben te lange sprake gehouden. Met dien sloeghen si op malcanderen so fellen slagen dat alle de ghene diet sagen verscricten. Als Turias sach dat hi den coninc niet wonden en conde so sterc was dat pantsier, heeft hy hem in sijn armen ghenomen so langhe met

[1] Gloeiende [2] Over den vrede onderhandelden

sulcken cracht tegen hem worstelende dat hy hem ter aerden werp hem so veel grote sware slagen metten sweerde ghevende dat hi sijn lichaem swaerlijc blutste [1]). Doen sprac die coninc Diacolo tot Turias seggende. Ic en weet niet hoe onsen strijt eynden sal, ten si door mirakel van God. Dat weet ic wel sprac Turias, dat ic u doode oft ghi my, oft dat ghi wederroept donrecht dat ghi den coninc Ados opgheseyt hebt, ende also suldy altijt met oneeren leven, anders geensins en sal onsen strijt gheeynt worden, dan door een vanden twee voornoemden saken [2]), daerom laet ons des een eynde maken, want tis schande dat wi dus lange rusten in die presentie van so veel eelmans als hier tegenwoordich zijn. Doen bestonden si den derden oploop ende van dier tijt voort was die coninc Diacolo zijn macht verliesende. Dwelc Turias merckende gaf hem so veel sware slagen deen na dander opten helm dat hi hem tgevoelen dede verliesen, dat hi ter aerden doot viel int harnasch versmacht vanden slagen die hem Turias gaf, so dat hem noyt druppel bloets wt den live en liep. Als Turias sinen viant doot sach hief hi sijn handen ten hemel onsen lieven heere danckende. Die menige [3]) was blijde vander doot des conincx, want hy een seer hoveerdich wreet coninc was, ende die zommige hadden des rouwe, ende aldermeest de keyser, want hi hem gunstich was ende seer beminde.

HOE TURIAS MET GROTER EEREN WTEN PERCKE GHELEYT WAS, HOE DIE KEYSER SIJN WONDEN DEDE GHENESEN, ENDE HOE TURIAS FLORETA EENEN BRIEF SEYNDE.

DIacolo inden campe doot zijnde, wort Turias met groter eeren gheleyt in des keysers hof, daer hem quam besien die keyserinne, haer dochter Exceleonesa, met veel vrouwen ende ioncfrouwen, dye alle groot verlangen hadden, om hem

[1] Kneusde [2] Oorzaken, redenen [3] Menigeen

ongewapent te siene, ende Exceleonesa sprac seggende. Weynich heeft den coninc Diacolo dat betovert pantsier gheholpen. Dochter het heeft hem veel geholpen sprac die keyserinne, want dese ridder soude hem veel lichteliker gedoot hebben en hadde tpantsier gedaen. Na desen geboot die keyser datmen Turias sijn wonden genesen soude, ende hem wort daer veel eeren gedaen, tot dat sijn wonden genesen waren, ende de coninc Ados sprack totten keyser seggende. Here ic ben ontslagen der querellen [1]), die de coninc Diacolo mi eysschende was. Here ghi sijt ontslagen als een oprecht coninc, sprac de keyser, ende tis recht dat ghi Turias voortane bemint. Ende dye coninc Ados en ghincnoyt van Turias, die wijle datmen zijn wonden genas, seer sorchvuldich voor hem zijnde. Binnen dien middelen tijt seynde Turias aen Floreten eenen brief, haer ontbiedende dat hi den camp gewonnen hadde, ende dat die coninc Diacolo zijn viant doot was, ende dat hem die keyser niet en wilde laten comen. Als Floreta den brief van Turias sach custen si dien seer dicwil, onsen lieven herē danckende vander victorien die hi Turias verleende inden campe. Turias desen brief schrijvende, wort dat die keyser siende die hem vraechde, waer hi dien brief seynden wilde. Turias antwoorde aen Floreta zijn wijf, haer ontbiedende zommige dingen om zijnder genaden te dienen.

Hoe die keyser aen Turias begeerde dat hy sijn wijf halen soude, ende bi hem comen woonen.

SEer hertelijc begheerde die keyser aen Turias dat hi zijn wijf ontbieden soude ende bi hem comen woonen, hi soude hem veel duechden doen [2]), so dat hi hem in corten tijde groot maken soude in sijn hof. Turias des keysers woorden

[1] Strijd [2] Vele gunsten bewijzen

verstaende, duchte dat hi hem soude willen behouden bi foortsen [1]), dies hi den keyser antwoorde, seggende. Here uwer genaden believe mi te laten blijven inden lande daer ic woonachtich ben, want here de hertoge Marron en soude mi mijn huysvrouwe nyet laten volgen, noch ic en soude hem dies gheen oorlof willen bidden, want hi mi meer duechden gedaen heeft, dan ick ymmermeer verdienen mach. Mijnen persoon sal altijt tuwen dienste bereet zijn, in alle tghene dat mi uwe genade gebieden sal, mer here laet mi met mijn huysvrouwe opt casteel blijven. Als hem dye keyser dese woorden hoorde seggen, en wilde hy zijn begeerte niet weygeren tot hem segghende. Na dien u niet en belieft hier te wonen, blijft met uwen sciltknecht zommige dagen in mijn hof zonder uwen cost [2]) ende al dat ghi begheert sal ic u doen geven. Ende Turias antwoorde den keyser dat hi tsijnder begeerten also doen soude. Aldus bleef Turias zommige daghen met Ytannos in des keysers hof. Ende vander tijt dat Turias den camp gevochten hadde totter tijt dat hi heel gesont was, waren die keyserinne ende Exceleonesa over hem seer sorchvuldich, inder manieren dat altijt bi hem was de keyserinne oft haer dochter, also dat menich amoreus woort ende lieflic versoeck gesciede tusschen Turias ende Exceleonesa dye met sijn liefde seere bevanghen [3]) was, niet denckende op eenighe schande oft blamacie die haer door sijn liefde toecomen mochte.

Hoe die keyser gheboot te halen dat doode lichaem vanden coninck Diacolo dat int perck doot lach.

Die keyser in zijn palleys zijnde gheboot alle den heeren die bi hem waren dat si den dooden lichaem van den coninc Diacolo halen souden, dwelck si seer eerlijc [4]) deden

[1] Met geweld [2] Op mijne kosten [3] Vervuld [4] Met veel eer

ghelijc eenen coninc toebehoort. Als hy int hof bracht was dede hem die keyser ontwapenen, ende hi en hadde nyet eene open wonde, maer dat lichaem was al vol groote blutsen swert gelijck kolen vanden swaren slagen dye hem Turias hadde ghegheven, vanden welcken alle die heeren verwonderden. Ende die keyser sprac seggende. Siet ghi heeren welcken cracht des ridders die desen vromen coninc ghedoot heeft sonder bloetreyzen [1]), maer heeft hem met foortzen zijnder slagen int harnasch doen versmachten. Here hadde Turias dat panchier aen, spraken die heeren, hy en ware niet te verwinnen. Ende die keyser dede tpanchier over al wel versoecken [2]) oft eenich letsel hadde, mer si vonden dat heel ongeschent des de keyser sprac seggende. Nu is mijn panchier wel ondersocht [3]). Heer vader sprack Corvelin des keysers sone, hadde Turias dat panchier so waren versaemt twee die stercste dinghen der werelt. Die keyser seynde Turias terstondt dat panchier, dye dat danckelijck ontfinck om der ghiften wille, mer niet om eenighen camp daer mede te vechten, segghende dat die ghene die met sodanighen wapene eenen riddere inden campe doode, die doode den selven valschelijck ende niet ghelijck dat behoorde. Dit al gheschiet zijnde gheboot dye keyser des conincx Diacolo lichaem eerlijck te begraven ghelijck dat eenen coninck toebehoorde, daer na is een yeghelijck tot zijnder herberghen ghegaen.

HOE TURIAS DEN CONINCK ADOS VERTELDE ALLE DIE GESCHIEDENISSE VAN ZIJN DOCHTER FLORETA, ENDE CONINCK ADOS FLORETA ZIJN DOCHTER BESOCHTE OPT CASTEEL DER CAMPIOENS.

ADos die coninck bleef in des keysers hof, dien Turias vertelde hoe hi zijn dochter wech geleyt hadde, ende

[1] Zonder eene bloedende wonde toe te brengen [2] Onderzoeken [3] Beproefd

wat fortuynen [1]) hi om haer geleden hadde. Dwelck die coninc hoorende seer verwondert sijnde sprac tot Turias seggende. Sone na dien dat God belieft heeft, dat mijn dochter u wijf is, dancke ic hem groteliken der gracien die hi mi bewesen heeft, ende ic begeer haer te besoecken, die wijle dat ghi hier sijt, want ic heb groot verlanghen haer te spreken. Here daer met suldy my grote liefde bewijsen, ende ic sal u volgen so ick eerst can. Des anderdaechs vroech is die coninck Ados vanden keyser gescheyden, reysende tot dat casteel der campioens, ten huyse van Turias. Ende Corvelin des keysers sone quam in zijns vaders hof om Turias, dien hy in zijn herberge leyde, daer hi hem grote eere bewees, alle die heren quamen hem besoecken ende met hem couten. Als Turias in redeliker ghesontheit was, seynde die keyserinne om haren sone dien si vraechde of Turias gesont waer, dat hi hem tot haer soude doen comen, want si een weynich met hem spreken wilde. Corvelin is in sijn herberge gegaen om Turias dien hi int hof brachte, daer hi seer feesteliken ontfangen wert van die keyserinne, van Exceleonesa haer dochter, vanden anderen vrouwen ende ioncfrouwen. Turias was seer blijde dat hy Exceleonesa tot sijnder belieften [2]) sien mocht, hoe wel dat hi haer tot anderen tijden gesien ende gesproken had, mer niet tot sijnder belieften. De keyserinne is op een banc neven Turias geseten met haer dochter Exceleonesa, ende Corvelin is wter cameren gegaen met den heren spaceren. Na dat die keyserinne een weynich met Turias gesproken had, is si in haer camer gegaen, want haer die keyser riep. Als dan Turias bi Exceleonesa met zommige vrouwen was, bestont [3]) hi secreteliken haer van liefden te versoecken, tot haer seggende. Vrouwe uwe duecht, uwe schoonheyt, uwe volmaecte perfectie die door alle lan-

[1] Rampspoed [2] Zoo vaak en zoo lang het hem lustte [3] Begon

den vernaemt[1]) zijn, hebben my in dit lant doen comen, om bi eeniger manieren tot u te comen, ende dese woorden seggende, trac hi eenen rinc van zijn hant tot haer seggende. Vrouwe ontfaet[2]) desen rinc ter liefden van mi, op dat uwen keyserliken persoon mijnder altijt gedencke. Heer ridder antwoorde Exceleonesa, ic en begeer van u geen pant dan die duechdelike fame diemen van u sprekende is, u biddende dat ghi mijnder niet vergeten en wilt. Vrouwe sprac Turias, nu ben ic van alle ander landen ghescheyden, dit lant voor mijn natuerlic lant verkiesende, daer my uwe liefde altijt sal doen leven, mits den welcken ic mi selven rekenen sal die gheluckichste diender van die alderduechdelicste vrouwe der werelt [ende] uwen persoon nemmermeer laten te prijsen door eenich geluc oft ongeluc dat mi toecomen mach. Ionchere, antwoorde Exceleonesa, seer wel heb ic verstaen uwe woorden die goederhande zijn waer therte sodanich, mer die condicien der mans zijn sulck van manieren, dat so wanneer si vanden vrouwen haer begeerte verworven hebben, so versmaden si dye, desgelijck denc ic dat ghi ooc sout doen. Ic geloove u sprac Turias, dat ic ter liefden van u nemmermeer wt ws vaders hof scheyden en sal. Ist sake dat ghi also doet gelijc een getrou ridder antwoorde Exceleonesa, ick sal al doen wat u believen sal. Mettien custe Turias haer handen, die wit waren als albasten ende dancte haer grotelijcken, haer bi eede gelovende altijt getrouwe te sine, dwelcke hi haer namaels qualijc gehouden heeft.

Hoe Turias ende des keysers dochter met subtijlheden versaemden[3]) in des keysers hof.

Turias seer begeert ende bemint zijnde vanden keyser, van die keyserinne, van Corvelin, vanden heeren hof,

[1] Beroemd [2] Ontvang [3] Bijeenkwamen

den vrouwen, ende van alle den ghenen die int hof waren, heeft in corter tijt gheweten alle die wtgangen ende ingangen om int hof te comen. Ende Exceleonesa gaf hem te kennen dye maniere hoe hi haer soude moghen verwerven in eenen hof, die in haers vaders palleys stont vol diversche bomen, vruchten ende cruyden, tot hem seggende waert dat si daer haer begeerten niet volbringen en conden dat si niet en wiste eenige plaetse oft stede om met malcanderen te versamen. Ende dit opset al dus concluderende riep Corvelin de iongheIinck die tot zijnder herberghen gaen wilde, Turias tot hem seggende. Vrient laet ons van hier gaen want tis spade. Doen nam Turias aen haer oorlof seer blijdelicken met goeder hopen van haer sceydende, dwelck Exceleonesa seer verdrietelijcken was, want si hem so seer beminde dat si wel altijt bi hem hadde willen wesen. Men sal weten dat desen hof daer Exceleonesa haer ghinc verwandelen [1]) met haer ioncfrouwen heel ommuert was met eenen hoogen muer, staende niet verre van Corvelins herberghe, so dat men vander selver herbergen inden hof sien mochte [2]), want die herberge veel hoogher dan den hof stont. Van daer sach Turias den inganc ende den wtganc vanden hof. In desen hof verre vanden anderen boomen stont eenen groten roosegaert so seer dicke van groenen loveren dat die sonne van geen der siden daer door scijnen en conde. Met desen roosegaert was heel omringelt een scoon prieel vol diveersche welrieckende cruyden. Ende om de scoonheyt vanden selven rosegaert ginc Exceleonesa altijt int selve prieel met haer ioncfrouwen spaceren [3]), dicwils haer noenmaeltijt daer doende. Ontrent vier oft vijf daghen na dat Turias ende Exceleonesa met malcanderen gesproken hadden is Exceleonesa op eenen morgenstont seer vroech, die wijle

[1] Met wandelen vermaken [2] Kon [3] Wandelen

dat die keyser noch slapende was in desen hof comen met een van haren secreetsten [1]) vrouwen Vergona geheeten. Turias siende Exceleonesa met de voornoemde Vergona staen couten neven den roselaer overpeysde oft hi daer sonder eenich perijckel [2]) soude mogen comen, ende mercte dat hi bi geender manieren inden hof comen mocht dan by nachte, dwelcke hi also volbrachte, want inden navolgenden nacht als alle tvolc in rusten was, is hi secretelic van Corvelin wt sijn herberge gegaen tot aenden muer vanden selven hof al om soeckende eenige maniere om daer binnen te comen. Ten laetsten is hi op den muer geclommen daer hi een weynich neerachtich [3]) was, voorts vanden muer inden hof springende. Als hi inden hof was ghinc hi tot alle siden siende oft hi yemant vernemen [4]) mochte, hi ginck onder die poorte des palleys luysterende, mer hem dochte dat al sliep, want hi en hoorde geen geruchte. Van daer keerde hi wederom inden hof daer hi onder eenen araenniboom [5]) ginc liggen slapen. Des morgens inden dageraet als hi ontwaecte dachte hi in hem selven dat hi een doot man soude wesen waert sake dat hem yemant inden hof vername diet den keyser te kennen gave. In desen gedachte inden hof over al gaende eenige stede soeckende daer hi hem bergen mochte, wort hi den rosegaert siende, onder den welcken hi terstont ginc sitten, verwachtende dat Exceleonesa zijn lief inden hof comen soude, grooten honger ende dorst lidende. Ende na der noenen als dye keyser geten had is Exceleonesa met drie van haren ioncfrouwen inden hof gegaen spaceren gelijc si dat dagelijcx gewoone was te doen. Turias onder den roselaer gerect liggende sachse comen des hy sonderlinge blijschap hadde, nochtans vreesende dat hem dander ioncvrouwen sien souden, hem seer stille houdende. Exceleonesa

[1] Meest vertrouwde [2] Gevaar [3] Lager [4] Bemerken [5] Oranjeboom

ginc metten hangenden hare, dwelc si seer scoon had ende blincte gelijc gout. Onder den roselaer ginck si ende die ander ioncfrouwen gemeenlijc haer wasscen ende kemmen. Si hadde omgeslagen eenen scarlaken mantele met cindael [1]) gevoedert, welcken mantel terstont als si inden hof quam, hare secrete vrouwe Vergona gaf. Als si een weynich tijts inden hof gespaceert hadden, gaende na den rosegaert, ende Exceleonesa een goet stuc voor dander ioncfrouwen gaende wort si Turias siende, des si bescaemt was, hem teeken doende dat hy stille blijven soude, ende nam Vergona aen deen side tot haer segghende. Vriendinne ghi weet wel dat ic u inder herten meer beminne dan eenich vanden anderen vrouwen, ende ic sal u voortaen beminnen als mijn eygen leven, so verre als ghi verborgen hout een secreet dat ic u te kennen geven sal. Vrouwe antwoorde Vergona, ghi en derft mi niet proeven [2]) ic en ben so slecht niet ic en sal uwe eere bewaren tot in mijn doot, ende uwe genade en heeft my noyt vonden in eenighe faute, daerom en laet mi niet te seggen tgene dat u belieft, want ic bereet ben terstont te volbrengen alle tgene dat uwer ghenaden mi gelieft te bevelen. Mijn wtvercoren vriendinne sprac Exceleonesa, oft ic met goeder herten eenen ridder so hertelicken beminde dat ic door sijn liefde die doot sterven wilde, soudi dat met mi wel secretelijck houden. Vrouwe antwoorde Vergona, ten is geen dinc ter werelt dat u belieft ic en salt doen ende helpen dat secreet bliven sal. Ic en beminne geen dinc ter werelt so seer als Turias sprac Exceleonesa, want hi is een seer duechdelijc vroom ridder ende eens conincx sone so ghi wel weet, daerom soude ic wel willen vinden eenich middel om hem hier inden lande te doen blijven, op dat hem mijn vader mi te houwelic gave, om dwelck ic hem

[1] Zijden stof [2] Het is niet noodig mij op de proef te stellen

begheere te believene in alle tghene des hi aen mi begheert. Vergona dese woorden hoorende sprac. Vrouwe uwer ghenaden believe mi te gebiedene tgene dat u belieft gedaen te hebben. Mijn vriendinne sprac Exceleonesa, tghene dat ic begheer is dat ghi met dees ander ioncfrouwen gaet sitten onder ghenen boom, want ic onder desen rosegaert een weynich te rusten begheere met Turias dien ic daer hebbe doen comen. Vergona dat hoorende was heel bescaemt van tgene dat haer vrouwe bestaen hadde, maer si en dorste haer niet berispen, ende is metten anderen ioncfrouwen een goet stuck van daer gegaen, tot haer lieden seggende dat haer vrouwe Exceleonesa een weynich wilde slapen onder den roselaer. Terstont als de ioncfrouwen een weynich van daer waren is Exceleonesa gegaen onder den roselaer by Turias, daer hy sinen wil met haer gedaen heeft.

HOE DIE KEYSER INDEN HOF QUAM DE WIJLE DAT EXCELEONESA BY TURIAS ONDER DEN ROSELAER WAS, ENDE VANDER VREESEN DYE TURIAS HADDE, ENDE HOE HI ONTQUAM.

DIe wile dat Turias met Exceleonesa onder den roselaer sijnder herten solaes [1]) drivende was, is die keyser inden hof comen spaceren den welcken Vergona siende wort, des si rasschelic ghinc tot den roselaer haerder vrouwen seggende dat de keyser inden hof was spacerende. Exceleonesa dat hoorende wert dootverwich van vervaertheit ende Turias sprac tot haer seggende. Och vrouwe wat sal mijns gheschien worde ic gesien. Exceleonesa van groter vreesen wranc haer handen seggende. Mijn alderliefste lief ick en weet ws [2]) gheenen raet, ic soude u leven met mijn doot coopen mocht my gheschien, mer heere dat beste dat ic dencken can is

[1] Vermaak, vreugde [2] Voor u

dat ghi u niet en ruert hier stille blivende, ende ic sal gaen tegen den keyser minen vader couten hem gheselschap houden, ende God wil u bewaren op dat ic u doot voor mijn

ooghen niet en aenscouwe, want wort mijn vader ws gheware so is onser beyder leven ghedaen. Exceleonesa dese woorden gheseyt hebbende is secretelijck van onder den roselaer gegaen tot haren vader een blide gelaet thoonende, haer ghelatende recht oft si van haer camer ghecomen hadde. Inder selver tijt dat Turias noch met Exceleonesa onder den rooselaer was, ende die keyser inden hof spaceerde, so vochten twee ionghelingen heeren van des keysers hove binnen ĩnt

palleys, so dat de een den anderen doot sloech. Ende die den dootslach dede vloot in een kercke die seer gheprevilezieert was vanden voorleden pausen ende keyseren midts welcke previlegien men niemant wt der selver kercken halen en mochte om gheenderhande misdaet. Als den keyser dese tidinge geseyt wort vander doot des ridders sloech hi voor sijn borst wt droefheden, want hi den selven seer beminde, ende om dat in sijn palleys geschiet was, docht hem dat hy midts dien onteert was, ende fantaserende [1]) inden hof gaende bleef hi neven den roselaer stille staen. Dwelc Turias siende meende wel dat hem die keyser ghesien hadde. Ende die keyser keerde sijn hooft tot sijn dochter seggende. Ter droever tijt quam ic hier, seer luttel was my cont datter gesciet is, gaet roept my eenen poortier. Exceleonesa ende Vergona al bevende wt vreesen duchtende dat die keyser Turias gesien hadde, ghinghen totter poorten des hoofs den poortier seggen dat hem dye keyser spreken wilde. Die poortier voor den keyser comende, sprac die keyser seer verstoordelic tot hem seggende. Doet terstont een deel gewapende mans hier comen, om te volbrengen tghene dat ic hen bevelen sal. Exceleonesa dat hoorende bestont die handen te wringen, bitterlic te screyen, wenschende dat si in daerde hadde mogen sincken, want si dachte dat Turias gesien was, meenende dat de keyser dye gewapende mans ontboden hadde om dat si Turias doot slaen souden. Ende Turias horende dat de keyser om volc sende ende merckende dat hi vander steden niet en ghinc, dachte in hem selven dat hem die keyser gesien hadde, niet anders dan die doot verwachtende. Exceleonesa bedruct sijnde totter doot is neven eenen araniboom ter aerden gheseten, tot de welcke Vergona sprac seggende. Vrouwe, al siet hem die keyser ghi en sult niet sterven om

[1] Peinzende

dat ghi zijn dochter sijt, want na dat ic mercke so en is dit volc niet dan om Turias doot te slane. Nemmermeer en moet God gehingen sprac Exceleonesa, dat ic een ure nae sijn doot leve, laet ons gaen in ons camer eer die gewapende mans comen, op dat wy dese droefheyt niet en aenscouwen. Met dien sijn si na de poorte des hoofs gegaen daer haer de gewapende mans int gemoet quamen, de welcke si siende is ter aerden geseten, want midts [1]) bangicheyt haerder herten en conde si vander stede niet gegaen. Als dan Turias die gewapende mans totten keyser comen sach en dorste hi midts vervaertheden niet een lidt roeren meer vreesende die doot dan hopende te leven, hi stelde hem op sijn knien, sinen mantel om sijn armen windende, sijn rappiere wter scheyden treckende, inder herten denckende dat hi op hen lieden slaen wilde, want het waer eerliker vechtender hant doot te bliven dan als een moedeloos met oneeren te blijven. Ende als Exceleonesa tvolc voor den keyser sach, wenschte si haer bi Turias om hem te vertroosten, ende daer met hem te sterven, want si na sijn doot niet en begheerde te leven. Dese gewapende mans voor den keyser zijnde, is door de poorte inden hof comen een coninc met twee graven die door den hof wandelende ghingen tot dat si neven den keyser quamen, die totten selven coninc ende twee graven gegaen is totten ghewapenden mans seggende. Verbeyt hier een weynich tot dat ic met dese heren hebbe gesproken, ende als si wech sijn sullen wi ordineren tghene dat ons te doene staet. Mettien is hi van die gewapende mans ghescheyden ende totten heeren gegaen. Dese woorden al tsamen hoorde Turias die wel meende datmen die op hem gesproken hadde, denckende dat sijn leven verre comen was, dies hi van wille was op henlieden te slane, maer hi bedwanck

[1] Ten gevolge van

sinen wille, in hem selven peysende, dat hi tegen hen allen niet en soude mogen [1]) vechten, des te meer want [2]) die keyser daer tegenwoordich was, ende al waert sake dat hi twee of drie van henlieden doot sloege dander souden hem terstont vangen ende dan een quade doot doen sterven. Aldus veranderde hy sijn gedachte, met grote sorge [3]) onder den roselaer blivende, in sijnder herten seggende, ic sal op die genade Gods verwachten, ende weten eerst op wien dat dese woorden gesproken zijn. Na dat die keyser zijn woorden metten coningen ende graven geeynt had, sprac hy tot die gewapende mans seggende. Gaet inder kercken daer die ghene is die den anderen doot geslagen heeft, ende wacht [4]) hem dat hi van daer niet en gae. Die ghewapende mans sijn terstont nae die poorte des hofs gegaen om wt te gaen daer Exceleonesa stont henlieden verwachtende, want si groot verlangen hadde na dbevel haers vaders, duchtende dat hi bevolen had dat si Turias souden dootslaen, des si henlieden vraechde waer datse de keyser sende. Daer op si haer antwoorden seggende dat si moesten gaen inder kercken om eenen ridder te wachten die eenen anderen ioncheer in haers vaders hof doot geslagen hadde. Exceleonesa dat hoorende was meer verblijt dan oftmen haer dat heel keyserrijck gegeven had, ten eersten om dat haer oneere int openbaer niet comen en soude, ende ten anderen om dat Turias der doot ontgaen soude. Als die gewapende mans wt den hove waren is die keyser in sijn camer gegaen, ende also bleef Turias seer verblijt sijnde onder den roselaer, tijt ende stont verbeydende om met eeren van daer te sceyden. Exceleonesa merckende dat die keyser ende dye gewapende mans wten hove gegaen waren sprac tot Vergona seggende. Ic bid u mijn vriendinne laet ons gaen totten rooselaer om te siene

[1] Kunnen [2] Omdat [3] Vrees [4] Bewaakt

wat Turias maect, ende als si onder den roselaer quam vant si Turias wel gemoet als een stout ridder, doen custen si malcanderen seer vriendelijc den voorgaenden druc heel vergetende, ende Exceleonesa sprac tot hem seggende. Here ic bid u dat ghi u voortaen wacht des daechs te comen, ende ic sal maniere soecken om bi nachte tot u te comen. Als si dan een wijle met vruechden bi malcanderen geweest hadden, is Exceleonesa van Turias gesceyden na haer camer gaende. Turias vraechde haer oft haer beliefde na die maeltijt tot hem te comen, daer si op antwoorde dat dien nacht niet wesen en mochte, midts sommige redenen die si hem vertelde.

HOE DES KEYSERS SONE TURIAS VRAECHDE WAER HI GEWEEST HADDE.

ALs Turias den donckeren nacht aen sach comen, is hi met die duysterheit wt den hof ghegaen tot sijn herberghe. Ende als hem Corvelin sach dien alle tstadt door den heelen dach gesocht had sprac hi tot hem seggende. Here ghi sijt seer vrolijc, segt mi doch coemdi van uwe vriendinne, ic heb u den heelen dach met grote droefheit gesocht. Here want [1]) ghi mi die waerheyt vraecht sprac Turias, ic salt u seggen. Tis waer dat in dese stadt een rijc borger woont die een schoon wijf heeft, der welcker ic laestent badt om haer minne haer nae volghende, met dye welcke ic desen nacht in haer huys met haer vrolijc sijnde, my niet en wilde laten gaen voor inden morghenstondt, ende als ic wt den huyse meende te gane sadt haer man binnen voor die dore des huys en rekende met eenen sinen rentmeester, binnen welcker tijt mi die vrouwe in een secrete stede stelde, so dat ic binnen den heelen dage wt den huyse niet raken en conde dan nu in deser uren. Als Turias dit geseyt hadde

[1] Omdat

loech Corvelin die iongelinck, Turias wt liefden omhelsende dien hi neven dander heeren leyde om henlieden te vertellen tgene dat Turias geschiet was, ende hoe hy gevangen hadde geweest, die daerom alle tsamen seer lachende worden. Turias die den heelen nacht ende dach zonder eten oft drincken onder den roselaer had geseten, hadde groten honger totten heeren seggende, ic had liever te eten dan te gabberen [1]), want ic honger heb. Ende terstont brachtmen teten.

Hoe Turias eenen brief ontfinc van sinen vader dat hi tegen twee coningen oorloge hadde.

DIe heeren over [2]) tafel sittende ontfinc Turias eenen brief die een bode van sinen vader bracht, inhoudende hoe sijn vader oorloge hadde teghen twee coningen, welcken brief hi thoonde den iongelinc Corvelin ende den anderen heren die bi hem waren die des seer rouwich waren, want si hem alle tsamen met goeder herten beminden gelijc oft alle tsamen sijn broeders hadden geweest. Na dye maeltijt is Turias ende Corvelin met alle den anderen heren te hove gegaen. Ende die iongelinck Corvelin ginc inde camer daer hi den keyser trelaes des briefs dede die aen Turias comen was, inhoudende van die oorloge die coninc Canamor sijn vader hadde tegen twee coningen. Die keyser dat hoorende was droevich om dat Turias vader oorloge had tegen die twee coningen, ende is wt sijn camer comen met Turias inden hof gaende daer hi hem vertelde tghene dat Corvelin sijn sone hem vertrocken [3]) hadde, tot Turias segghende dat hem seer leet was dat dye twee coningen tegen sinen vader oorloochden, daerom waert saecke dat hen beliefde hy soude aen die twee coninghen brieven seynden, ontbiedende dat si

[1] Lachen, gekheid maken [2] Aan [3] Verteld

cesseerden van dier oorloghen, sonder den coninc Canamor sinen vader in eeniger manieren overlast te doene, oft en waer hem dat niet genoech hi soude hem gheven vijf duysent mans van wapenen voor een iaer, oft twee betaelt, om met hem ten onderstande sijns vaders te reysen. Als die keyser dit geseyt hadde, custe Turias des keysers handen tot hem seggende. Here ic dancke uwer hoocheyt der duecht ende ghenaden, dat sonder verdienste uwe maiesteyt mi presenteert den coninck mijnen vader in dese oorloghe bistant te doene. Mer heere sprekende by oorlove tot uwer hoocheyt, van tgene dat uwe genade seyt, brieven te scrijven totten twee coningen, dat si van dese oorloghe cesseren, dien aengaende bidde ic uwe hoocheyt dat niet te doen, want dat en soude niet sijn des conincx mijns vaders eere, noch mijn eere noch oock die eere onser vrienden [1]), want men soude meenen dat wi dat wt vervaertheden deden. Voorts here dat ghi segt dat ghy mi gheven sout .v. duysent mans van wapenen, dat neme ick in sonderlinge dancbaerheyt, mer heere op dese tijt begeer ic alleen te reysen op mijn casteel om mi te beraden met den coninc Ados mijnen sweer [2]) die mi verwachtende is, daerom bidde ick dat uwe hoocheyt mi op dese tijt alleen laet reysen. Die keyser dye woorden Turias verstaende, en wilde hem niet meer quellen, met hem wten hof gaende, ende Turias was dien dach vrolijc metten heeren.

HOE EXCELEONESA DES KEYSERS DOCHTER SECRETELIJCKEN MET TURIAS SPRAC, ENDE HOE HY VAN HAER SCHEYDE.

DEn navolghenden nacht als alle tvolc in rusten was, Exceleonesa doen seer droeve sijnde om dye nieumare die haer gheseyt was, van dat vertreck van Turias, heeft si

[1] Verwanten [2] Schoonvader

hem secretelijcken met Vergona doen bidden, dat hy inden hof comen wilde, want si hem te spreken begeerde. Terstont als Turias dat vernomen heeft is hy inden hof onder den roselaer neven haer comen daer si onderlinge met malcanderen veel blijschappen bedreven. Ende als si van malcanderen scheyden souden vertelde haer Turias hoe die twee coningen sinen vader den coninc Canamor oorloge aen deden, midts den welcken hi wech reysen moeste tot sijns vaders onderstant, haer den brief thoonende die hem zijn vader gesonden hadde. Dwelc Exceleonesa hoorende bestont bitterlijc te screyen, haer avontuere vermaledijdende tot hem seggende. Wat sal mijns geschien arme bedructe deerne, dit is die maniere der mans, als si haren wille metten vrouwen volbracht hebben so en achten si die niet meer. Mer heere want ic int perijckel der doot ghestelt ben door uwe liefde, en wilt doch van mi niet scheyden ende gheeft my eenigen raet, op dat ic niet en sterve, want ic van u met kinde bevrucht ben, midts den welcken onse liefde niet verborgen blijven en mach, ende had ick gheweten dat ghi ghehoulijct sijt, dees oneere en waer mi niet geschiet. Ende als Turias haer tranen sach wort hi ooc bitterlic screyende om dat hi haer gheenen troost en wiste, want den last die haer om sinen wil aenstaende was beswaerde hem therte tot haer seggende. Mijn weerde vrouwe en bedroeft u niet so seere, tsecreet [1]) van so bitteren tranen te screyen die mijn herte pinighen, want ghy alleene sijt mijn troost, mijn toeverlaet boven alle vrouwen die ter werelt levende sijn. Ick bid u en weest niet mistroostich van mijn vertreck, want ten alder lancsten sal ic hier binnen eender maent wederom wesen, u belovende dat ick nemmermeer eenige ander vrouwen bekennen sal dan u, daerom bid ic u mijn weerde vrouwe en weest niet

[1] Drukfout? Men verwacht: scheid uit, of iets dergelijks

droevich van mijn vertreck, want ick den keyser uwen vader ghelooft heb binnen een maent hier wederom te wesen. Heer de woorden sijn goet, sprac Exceleonesa, waert sake dat dwerc den woorden volchde, want so help mi God noyt vrouwe ter werelt en bleef so bedruct om dye liefde van eenen man als ic blive om uwe liefde, daerom bid ic u om Gods wille dat ghi mi met u leyden wilt sonder mi hier te laten sterven. Och vrouwe sprac Turias, ter droever tijt bekende ic u oyt, ic wildet God beliefde dat heden waer den lesten dach mijns levens, want ic door uwe liefde meer de doot begheere dan te leven, want waert sake vrouwe dat ick wiste eenighen sekeren wech voor ons twee ick en soude u hier niet laten, mer waer souden wi die moghentheit[1]) ws vaders ontcomen oft ontgaen, waert sake dat ic u leven behouden mocht met mijn doot ende dat ghi midts mijn doot levende ontcomen mocht, so soude ic gheerne sterven, maer vrouwe wilde ick u nu met my leyden, wi souden terstont vervolcht worden, ende voor uwen vader geleyt worden, dye ons soude doen sterven met oneeren, daerom en weet ick ons anders gheenen raet, dan dat ghi hier blijft ter liefden van mi tot dat ic wederom come, u secreet houdende ten besten dat ghi cont, want mijn absentie niet langer wesen en mach dan een maent. Ende Turias dese woorden geseyt hebbende is van Exceleonesa gescheyden, ende si van hem met schreyenden ooghen gaende tot haer camer. Turias ghinc wten hof na zijn herberge. Des anderdaechs tsmorgens wel vroech stont hi op, alle dingen gereet makende die tot zijnder reysen van noode waren, dwelck hi den iongelinc Corvelin weten liet, dye terstont met hem te hove ghinc, om orlof te nemen aen den keyser, die noch op sijn bedde lach, ende Corvelin ghinc in die camer den

[1] Macht

keyser seggen, hoe Turias te reysen begeerde. Die keyser dat hoorende, is terstont opgestaen wter cameren gaende, ter plaetsen daer Turias was, dien hi omhelsde, tot hem segghende. Mijn vrient blijft hier desen dach, want ic een weynich met u begheer te spreken. Turias begeerde aenden keyser oorlof door genade, sonder langer zijn reyse te vertrecken [1]). Doen dede hem die keyser gheven drie peerden seer wel getuycht, .M. stucken gouts, veel iuweelen ende costelijcke gesteenten voor sijn wijf, drie schiltknechten ende drie pagien seer rijckelijck gecleet. Dit ontfangen hebbende heeft hi aenden keyser oorlof ghenomen, op zijn knyen vallende om zijn voeten te cussen, mer die keyser en wildes niet ghedoogen, hem vander eerden opheffende, ende Turias custe zijn handen, daer na nam hi oorlof aen die keyserinne, aen Exceleonesa ende de heren. Aldus is Turias vanden keyser gescheyden dien Corvelin met veel heren een mijle wtgheleyden, want hi hem seer beminde, ende daer hebben si onderlinge oorlof genomen, van malcanderen scheydende.

HOE TURIAS QUAM BI SINEN SWEER DEN CONINCK ADOS, ENDE BY SIJN WIJF FLORETA, ENDE HOE SI TSAMEN REYSDEN OM SINEN VADER BISTANT TE DOEN.

TUrias aen Corvelin den iongheline oorlof ghenomen hebbende, heeft so langhe met neersticheden gereyst dat hi comen is in die stadt van Sesena, daer coninc Ados en Floreta waren, want haer vader hadse daer bracht om dat si met haer moeder daer vrolijc sijn soude. Die welcke als si vernamen dat Turias quam, sijn hem te gemoet ghereden, hem eerlijcken met groote blijschap ontfaende, tsamen rijdende in des conincx palleys, daer Turias ontwapent wert, daer nae is hi tot Floreta in een camer gegaen die hem seer minlijc

[1] Uit te stellen

met grooter blijschap ontfinc. Ende als si een lange wijle met malcanderen haerder herten genoechte bedreven hadden, is Turias tot sinen sweer den coninc Ados gegaen tot hem seggende. Heere belieft u dat wy spreken aengaende der oorlogen mijns vaders sonder langer vertreck, want dat langhe toeven is dicwijls seer schadelijc. Sone antwoorde die coninc, mijn volc sal terstont hier sijn, wilt God, in sulcker manieren met u reysende datmen sien sal dat ghi aen eens conincx dochter gehoulijct zijt. Ende die wijle dat tvolc quam dede hy schepen ree maken so veel als hi behoefde, daer in doende een deel van coninc Ados schat, om doorloge mede te onderhouden, met hen leydende .iij .M. mans van wapenen, vanden besten die int lant waren, dye alle betaelt waren voor een half iaer. Turias sorgende [1]) dat doorloge lange dueren soude, leyde Floreta zijn wijf met hem. Als alle tvolc comen was, zijn si alle tschepe gegaen, met voorspoede over die zee zeylende, so dat si binnen .x. dagen quamen voor die goede stadt Percia daer die coninc Canamor binnen was, die welcke als hi vernam dat die coninc Ados ende zijn sone Turias voor de stadt waren, was inde stadt seer grote blijscap. Canamor die coninc met sijn edelen haelden coninc Ados ende Turias met haren gheselschap seer eerlijcken in dye stadt daer henlieden veel eeren bewesen wert.

Hoe die hertoghe Marron met veel volcx den coninck Canamor te hulpen quam, ende dye twee coninghen verwonnen worden.

BInnen desen middelen tijde quam die hertoge Marron met seshondert mans van wapenen te hulpen den coninc Canamor, sinen sone Turias, ende den coninck Ados sinen maech, dye den selven hertoghe seer eerlijcken ontfinghen,

[1] Vreezende

om sinen wille vijfthien daghen rustende, want die peerden die met hem quamen seer moede waren. Als dye coninghen Canamor ende Ados saghen dat volck ghenoech gherust [1]) was reysden si teghen dye coninghen haer vyanden diese quamen besoecken [2]), goede hoede stellende in die stadt, ende schepen die op dwater neven die stadt laghen. Daer nae reysden si met groote blijschap van daer. Die coninc Canamor met drie duysent mans van wapenen. Die coninc Ados met drie duysent. Die hertoghe Marron met seshondert. Turias met vier hondert, dat waren al tsamen seven duysent mans van wapenen die seer wel opgeseten [3]) waren. Daer en boven leyden si met henlieden .xv. M. voetknechten alle seer wel toegetuycht na goede ordinantie van oorloghen. Turias was in die avantguaerde, coninc Ados ter rechter siden. Die hertoghe Marron ter slincker siden. Die coninc Canamor in die riergarde [4]). Die victalie, bagaetgien, tenten, pauwelioenen [5]), ende alle dander reetschap die ter oorlogen noottelijc was reysde in midden tusscen die voornoemde vier heyren. Ende om haer vianden te vergetenen [6]) reysden si na de stadt geheeten Licia dat een seer schoon stadt is die den coninc Canamor behoorde, om welcke stadt die querele [7]) was, want si tusscen twee conincrijcken stont, so dat si twist hadden wien dye selve stadt toebehoorde, ende stont .xij. mijlen van die stadt Percia daer si wtgereyst waren. Als die coningen Cadol ende Etanos vernamen dat si op wege waren ontboden si den coninc Canamor dat hi henlieden verwachten soude neven die stadt, want si souden binnen vier dagen bi henlieden comen. De coninc Canamor dat horende bleef hy met zijn geselschap rustende. Ten eynde vanden vier dagen geboot die coninc alle sijn volc te wapenen, op dat si bereet

[1] Uitgerust [2] Aantasten [3] Bereden [4] Arriere-garde, achterhoede [5] Tenten [6] Drukfout voor: bejegenen? [7] Geschil

zijn souden om haer vianden te ontfane ende henlieden terstont strijt te leveren sonder die eenichsins te laten rusten. Dit gebot gedaen sijnde hebben si hen alle tsamen met grote neersticheyt gereet gemaect om haer vianden te bevechten, ende sijn in schoonder ordinantien voort gereyst tot buyten die wijngaerden op een scoon effen velt. Doen quamen die coningen Cadol ende Etanos seer wel toe gereyt in scoonder ordinancien om striden met so groten menichte van volcke te voete ende te paerde, alsoo dat des conincx Canamors volck seer vervaert worden van de groote menichte des volcx. Ende als die twee heyren so by een quamen dat si malcanderen bescheedelijcken [1]) sien mochten, ende die coninc Etanos dye een seer vroom ridder was, die cleyne menichte sijnder vianden siende, sprac tot sijn heeren seggende. Gene coningen sijn seer qualijc beraden dat si ons met so luttel volcx verwachten, beter waer den coninc Canamor in sijn lant met rusten bleven want hi sal noch seggen, dat hem dye duyvel hier bracht heeft. Doen gheboot hi den rosvolcke tegen henlieden te rijden, om op henlieden te slane. Ende die coninc Etanos om zijn volc moet te gheven, reet seer rasschelijck voor. Dwelc Turias siende sprac tot sinen vader den coninc Canamor ende totten coninc Ados seggende. Laet mi ghenen ridder willecome heeten, want hi acht hem selven seer stout. Mettien reden si seer fellijc tegen malcanderen, ende Turias raecte den coninck Etanos met sulcker cracht op sijn borst dat alle tharnasch faelgeerde [2]), des die lance over dander side door ghinc, so dat die coninc van den paerde doot viel, ende die na hem quamen siende haren here opter aerden ligghen, keerden wederom, ende wilden die vlucht gheven [3]). Mer die coninc Cadol vertroostese [4]), henlieden moet ghevende, so dat si wederom keerden, ende

[1] Duidelijk [2] Brak [3] Vluchten [4] Sprak hun moed in

beyde die heyren sloeghen op malcanderen, daer Turias metten swaerde sulcken schade onder sijn vianden dede, so dat hem een yegelijc ontsach. Over beyde siden geschiede grote moort, mer coninc Canamors vianden leden die meeste schade. Die coninc Cadol hadde menige wonde die hem coninc Canamor geslagen hadde so dat hi machteloos wert van bloeden, om dwelc hi wt den strijt meende te rijden, mer Turias ontmoete hem die hem eenen so fellen slach opten helm gaf dat hi den helm cloofde ende een groot stuck van sijn hooft sloech, dat hi ter neder vallende sinen geest gaf. Dander volck dat siende gaven terstont die vlucht, loopende ghelijc die hase voor die honden, elck om sijn lijf te salveren [1]), ende also cesseerde den strijt.

Hoe dye coninghinne Leonella ende Floreta haer ghebet sprekende in een kercke Floreta ghenomen wort van drie ridders.

Coninc Ados die hertoge Marron Turias ende die coninc Canamor inden strijt sijnde is die edel coninghinne Leonella ende Floreta met veel vrouwen gegaen pelgrimagie in een kercke een half mile vander stadt, daer met devocien haer gebeden sprekende, onsen lieven here biddende dat haer mans victorie verwerven mochten tegen haer vianden. Dese vrouwen aldus sijnde in dese voornoemde kercke, sijn daer comen drie gebroeders seer vrome ridders in feyten van wapenen, van den welcken die een gheheeten was Tiban heere vander stadt Gracia, die ander hiet Angote, ende die derde Anquibor. Van dese drie ridders sijn die twee vanden peerde gestaen ende inde kerc gegaen al gewapent, seer scerpelijc alle die vrouwen besiende, ende als si bi Floreta quamen spraken si, deser en is geen gelijck van schoon-

[1] Redden

heden, want si de scoonste van allen is. Mettien heeft se Tiban in zijn armen genomen haer wter kercken draghende, des alle dander vrouwen met screyenden oogen seer groot misbaer maecten om haer wederom te verwerven. Mer die ridders setten haer terstont op een peert achter eenen sciltknecht, totten sciltknecht seggende dat hi haer wel vaste houden soude, ende totten vrouwen die inder kercken groot misbaer drivende waren sprac Tiban seggende. Vrouwen segt Turias ist sake dat hi so stouten ridder is als hi hem gelaet [1]) dat hi zijn oneere op ons dye sijn wijf wech leyden come wreken. Ende segt hem dat Tiban die heere vander stadt Gracia met zijn twee broeders haer wech geleyt heeft. Na desen sijn si haers weechs gereden met Floreta die seer groot misbaer drivende was, ende had gheerne vanden peerde gesprongen maer si en conde. Ende als den strijt gedaen was sijn die coningen ende Turias vertrocken met den roof ende gevangenen om na die stadt te reysen. Onder wegen is henlieden te ghemoet comen een man te peerde die tot Turias sprac seggende. Here uwe genade sal weten dat Tyban die here vander stadt Gracia met crachte [2]) Floreta wech ghevoert hadde. Turias verwondert sijnde, is terstont op een seer goet peert geseten, oorlof nemende aen sinen vader ende aen alle dander heren, swerende nemmermeer weder te keeren voor hy hem gewroken hadde op die ridders die hem sulcken overlast gedaen hadden. Coninc Ados ende alle dander seer verstoort sijnde om dat Floreta wech geleyt was, begeerden alle met hem te reysen, mer hi en wilde dat niet gedoogen, dies si alle seer droevich waren. Aldus is Turias met een schiltknecht van hen gescheyden haestelic, met droefheit rijdende na die ridders die Floreta zijn wijf wech voerden. Die coninc Canamor, die coninc Ados ende

[1] Zich voordoet [2] Geweld

die hertoge Marron metten mans van wapenen te voete ende te paerde reysden in die stadt, daer si Leonella met den anderen vrouwen ende ioncfrouwen seer screyende vonden om Floreta. Turias reet met sinen schiltknecht seer rasschelijcken tot dat doncker nacht was, mer hi en conde de ridders niet achterhalen, want si meer dan een dachreyse voor hem waren, ende Turias moede zijnde, bleef dien nacht tot eens goets mans huys, daer hi logeerde. Mer die ridders en rusten in geen huys, dan in die beemden oft in die velden, daer stonden si een weynich vanden peerde om [1]) Floreta die seer mistroostich was, meenende dat haer die ridders also genomen hadden, om haer te scoffieren [2]) als si haer hebben souden ter plaetsen daer si woonachtich waren, mits den welcken si wter sceyden track [3]) dat sweert van Anquibor, met den welcken si haer selven dooden wilde, mer die ridder nam haer dat wten handen, dies si tot hem sprac seggende. Och here slaet mi doot oft gedoocht dat ic mi selven doode, want ic heb liever te sterven dan mijn eere te verliesen. Vrouwe Floreta sprac Tiban, ic sweer u bi mijnder ridderschap als gewarich [4]) ridder van eeren dat u geen oneere geschien en sal, want wy sullen u ter eeren van Turias in eeren houden gelijc oft ghi onse suster waert, mer om dat ic wel weet dat u Turias gelijck zijns selfs herte bemint, so en sal u geen blame gescien, want wi en hebben u niet genomen, anders dan om dat Turias mi soude comen bevechten, want ic weet wel als hi vernemen sal dat ick u genomen hebbe, sal hi u terstont comen halen, al sout hem zijn leven gelden, daerom bidde ic u weest sonder sorge, want u niet dan duecht [5]) geschien en sal. Floreta dese woorden hoorende, was een deels vertroost, nochtans hadde si liever Turias neven haer gehadt, dan si vrouwe [6]) geweest

[1] Rondom [2] Schenden [3] Trok [4] Waarachtig [5] Goed [6] Keizerin

hadde vanden roomschen rijcke, want si sorchde [1]) dat hi dit met een bedriechlijc herte gesproken had, om haer midts dien te vertroosten. De ridders reden alle dien nacht seer rasschelijc sonder rusten, so dat si voor Turias eenen dach met Floreta quamen tot Gratia dat een schoon stadt was, over de een side van deser stadt was de zee, over dander side hooghe bergen ende steenrootsen, ende door die midden van dese stadt liep een schoon riviere, over welcke riviere in al dat lant geen passagie en was dan een seer notable [2]) brugghe, op deynde van deser bruggen stont een schoon casteel, inden opganc der bruggen stont eenen hoogen scoonen thorre, ende int midden der selver bruggen eenen anderen, ende niemant en mocht comen in dye selve stadt hi en moeste over de brugge ende door die voornoemde drie thorens passeren, den eersten thorre verwaerde [3]) Angote, den anderen Anquibor, ende dat casteel dat den meesten [4]) thorre was verwaerde Tiban, die de here was vander stadt. De costume van dier plaetse was dat elc vreemt ridder die daer quam, vechten moeste tegen die drie broeders, deen na dandere midts den welcken menich ridder [was] die daer nyet comen en dorste. Ende om dat desen drie gebroeders bekent was die vermaerde vromicheit ter wapenen van Turias, en conden geen manier vinden om hem ter selver plaetsen te gecrijgen, anders dan hem zijn wijf te ontvoeren. Terstont als die drie ghebroeders daer quamen, stelde Tiban Floreta opten eersten thorre met twee ioncfrouwen om haer te dienen, verbiedende dat niemant tot haer gaen en soude. Ende ten eynde van drie daghen logeerde Turias op een half mile na byder stadt tot een arm mans huys daer hi seer armelijck ghetracteert [5]) wort maer blijdelijck.

[1] Vreesde [2] Opmerkelijke [3] Bewaakte [4] Grootste [5] Onthaald

HOE TURIAS QUAM TER PLAETSEN DAER FLORETA WAS, VANDEN GROTEN FEYTEN VAN WAPENEN DIE HI DAER DEDE, ENDE HOE HI WT DE GEVANCKENISSE VERLOSTE HONDERT RIDDERS MET HARE VROUWEN.

DEs anderdaechs wel vroech is Turias met zijn sciltknecht wter herbergen gescheyden so langhe ridende dat hi voor den eersten thorre van die voornoemde brugghe quam daer hi riep om inne gelaten te worden. Maer men antwoorde hem van binnen dat hi een weynich toeven moeste. Ende terstont ghincmen Angote segghen hoe voor die poorte een gewapent ridder was. Angote dat horende wapende hem rasschelicken ende is neven die poorte ghereden gebiedende datmen Turias die poort ontsluyten soude, dwelc si also deden, die wederom terstont sluytende als hi binnen was, vanden welcken Turias verwondert sijnde sprac seggende. Vrienden waerom sluyti die poorte. Rijt voorts, antwoorden si, bevecht den ridder die ghi daer siet. Ic bid u sprac Turias segt mi dye costume van deser plaetsen, want ick hier come om een ander sake dan ghi mi beveelt. Tgene dat ghy begeert antwoorde de poortier, suldi seer qualic [1]) van hier crigen, daer om gaet, bevecht den ridder die ws verwacht, want die costuyme van deser plaetsen is sodanich dat ghy nemmermeer van hier sceyden en sult ist dat ghi verwonnen blijft, ende ist dat ghi verwint so moetti noch twee ander ridders bevechten dye also vroom oft vromer sijn dan ghi, daerom denct dat ghi nemmermeer van hier comen en sult. Vrienden sprac Turias ghi weet luttel wat God sal laten geschien. Met dien sloech Turias sijn peert met sporen, Angote metter lancen in sinen scilt stekende dat hi hem wten gereyde [2]) ter aerden werp soo verdooft [3]) dat si alle meenden dat hi doot had geweest. Als Turias dat gedaen

[1] Bezwaarlijk [2] Zadel [3] Bedwelmd

had besach hi zijn lancie die hi noch geheel vant, vanden welcken hi blide was, vraghende oft hi meer moeste doen. Daer op si hem antwoorden dat niet te achten en was dat hi gedaen had teghen tghene dat hi noch doen moste, hem gebiedende bat voort [1]) te riden. Turias reet terstont voorts daer hi voor de poorte vanden anderen thorre op een peert al gewapent sach sitten Anquibor als een vroom ridder, die hi in sinen schilt reet met sulcke cracht dat dijser vander lancen door schilt, door harnasch ginc, hem vanden peerde worpende tegen den pilaer vander bruggen, ende had hi hem een weynich voorder geworpen alle tgoet der werelt en had hem niet mogen helpen, want hi soude inde rivier gevallen hebben. Dit al tsamen sach Floreta van binnen den thorre daer si was. Daer brac Turias zijn lance, mer hi nam die lance van Anquibor die noch geheel was, daer na stont hy af van zijn peert, want [2]) seer moede was, ende sadt opt peert van sinen schiltknecht dat een seer machtich peert was, daer met al saechteliken ridende over die brugge tot op eenen scoonen groenen pleyn. Doen vertelde men Tyban den here vander stadt hoe dat daer comen was een ridder die zijn broeders verwonnen had, elcken met eenen steke, seggende dat si noyt so vromen ridder en sagen. Tiban dat hoorende was des seer verwondert seggende dat die ridder die sulcken steken stac, tegen hem wel vechten mocht. Doen wapende hi hem ende is op zijn peert gescreden metter lancen in die hant rijdende op den pleyn daer Turias zijns verwachtende was. Terstont als beyde die ridders deen den anderen sagen, sloegen si haer peerden met sporen, met sulcker cracht tegen malcanderen rijdende metten lancen in die schilden in sulcker manieren, dat haer harnasch fael-geerde, so dat si malcanderen wonden ende beyde haer

[1] Wat verder [2] Want het (t. w. het paard)

lancen in veel stucken braken ende haer peerden hadden nalijcx [1]) ter aerden gevallen vanden swaren steke. Terstont als beyde die ridders haer lancen gebroken hadden, trocken si de sweerden wt die scheyden, op malcanderen so swaren slagen slaende, dat alle die gene diet sagen daer af verwonderden, gelijc ofter hondert mans gevochten hadden, ende als si op die helmen sloegen vlooch tvier daer wt, gelijc wt een gloeyende yser, die peerden en conden nalijcx haer meesters gedragen, so machteloos waren si van moetheden. Niet lange en mocht Tiban inden strijt dueren, diens harnasch gebroken was, hem gevoelende seer gewont vanden swaren slagen die hem Turias gegeven had, midts dwelcke hi aen deen side [2]) reet, scrijdende van zijn paert ter aerden. Turias dat siende sprac tot hem segghende. Heer ridder waerom sidi vanden peerde gestaen, meendi te voet beter te vechten dan te peerde. Daerom doen ic dat [niet] antwoorde Tiban, mer ic wil wt uwen handen vlieden, want ic en mach uwe slagen niet langer verdragen. En peyst so niet van mi te sceyden, sprac Turias, want ghi moet my eerst Floreta geven sonder verdrach [3]). Edel ridder antwoorde Tiban, siet haer ghinder ongheblameert op genen thorre, si heeft gesien alle tgene dat ghi ghedaen hebt, vermaledijt moet ic sijn is haer van my ofte van yemant anders eenige oneere gedaen. Segt my dan, sprac Turias, waerom naemdi haer wter kercken, als ghi haer wech vuerde. Daer si is, antwoorde Tiban, heb ic wel hondert vrouwen vanden ridders die ic tot deser plaetsen met strijden verwonnen hebbe, welcke vrouwen daer blijven sullen, totter tijt dat haer mans die wederom coopen met eenen grooten schat van gelde, desghelijcke meende ic ooc te doene met u vrouwe, ende si sijn daer so eerlic [4]) sonder eenige blame, gelijc oft si mijn eyghen susters waren.

[1] Bijna [2] Terzijde [3] Uitstel [4] Geëerd

Als Turias hem dat hoorde seggen, was hi seer verwondert dat hi so onlange inden strijt geduert had, ende Tyban sprac tot Turias seggende. Ic begeer u te seggen, een sake in die welcke ic uwer hulpen behoeve, ende ick bidde u door ghenade dat ghi mi in dier saken behulpich sijn wilt. U believe te weten dat ic een ionge maecht soo herteliken beminne, dat ic door haer liefde sterven moet, ten si dat ic haer verwerve ende men wiltse mi niet gheven. Dese maecht heeft vier broeders die so vromen ridders sijn, als in alle den landen zijn moghen, ende si heeft mi ontboden dat si nemmermeer trouwen en sal ten si dat ic met mijn vierder ridders, haer vier broeders met strijden verwinne, dwelck si my also geseyt heeft, om dat si mijn liefde niet en begheert, want si meent dat inder werelt gheen vier ridders en sijn die haer broeders met feyten van wapenen souden connen verwinnen, ende hierom heb ic die vrouwen gevangen gehouden om dat die vrome ridders teghen mi souden comen strijden op dat ic eenen kiesen soude dye seer vroom ware om mi te helpen vechten teghen de voornoemde vier gebroeders, ende om den selven strijt te vechten, en heb ick niet meer dan neghen daghen respijt [1]), maer nu ben ick in uwen handen gestelt, daerom doet met mi tghene dat u belieft. Ghi hebt gesproken als een goet ridder sprac Turias, believet u ic sal met u riden om met u den selven strijt te vechten. Heer Turias antwoorde Tiban, nu stelle ic mi onder uwe subiectie als vassael, want believet u ic sal mijn begeerte verwerven. Mettien wilde hi sijn handen cussen, dwelc Turias niet gedoogen en wilde, ende stont vanden peerde hem omhelsende. Ende Turias sprac tot Tiban seggende. Ic bid u mijn vrient geeft mi de ridders met den vrouwen die ghi hier hout, ende laet die los gaen elck daert hem belieft. Here dat wil

[1] Uitstel, tijd

ic geerne doen antwoorde Tyban, ende si mogen uwe handen wel cussen, Gode danckende dat si door uwe vromicheit verlost zijn, nu here ontwapent u so moechdi rusten. Leyt mi eerst daer Floreta is sprac Turias. Doen gingen si beyde tsamen al gewapent opten thorre daer Floreta was de welcke als si hem sach met openen armen tot hem liep al screydende van blijschappen. Tiban liet hem daer, ende Turias ontwapende hem met Floreta bliscap drivende, onderlinge menich minlic woort sprekende, ende binnen dien tijt bereyde men die maeltijt. Als Turias wt die camer quam vant hi die ridders die zijns verwachten aen hem oorlof begerende om elc te reysen daer si wilden dwelc Turias henlieden consenteerde, des si van blijscappen sijn handen cussen wilden. Turias ende Floreta bleven inde stadt van Tiban die seer lustich ende overvloedich was van allen dingen. Tiban ende sijn broeders waren seer edele ridders, ende arbeyden al dat si mochten om Turias ende Floreta te believen die daer in grote wellusticheyt bleven tot den beteekenden [1]) dach dat Tyban vechten soude tegen die broeders vander ioncfrouwen Dyomana geheeten.

Hoe Tiban ende sijn broeders met die hulpe van Turias eenen strijt vochten, daer si een maecht wonnen.

DEn gheteekenden dach comen sijnde hebben si Floreta in die stadt gelaten verselscapt met veel vrouwen ioncfrouwen ende ander volc die [die] brugge verwaerden. Ende elckerlic hiet Turias alree hertoghe van dien lande, want hy dat met sijnder lancen gewonnen had. Aldus sijn si wech gereyst seer wel opgeseten om striden, alle vier onderlinge ridende al coutende, ende Turias sprac tot Tyban seggende. Wat vrouwen ist die ghy so seer bemint. Here uwe genade

[1] Vastgestelden

sal weten sprack Tyban dat dese ioncfrouwe is die dochter vanden grave Quierijn dye een mogende heer was van veel lants, na die doot bleef dese ionge maecht in handen van haer broeders, ende die grave haer vader beminde haer meer dan eenich van henlieden, des hi haer liet tbeste van alle sijn goeden om dat si aen eenen man houlijcken soude daer door si mocht tot hoocheden comen, maer dese haer broeders en begeeren nyet dat si houlike om van tgoet niet te sceyden dat si van haer besitten, ic weet wel dat mi dees maecht bemint, ende waer ic met haer ghehoulijct, ic soude daer bi verbetert wesen [1]), daerom heere begheere ic uwe hulpe in desen stucke. Turias gehoort hebbende alle tgene dat hem Tiban vertelt had, was blijde dat door sinen toedoene Tiban midts dat houlijc in corter tijt een machtich prince ende here wesen soude. Ende aldus reden si al coutende tot dat si quamen in een valleye op eenen schoonen groenen effenen pleyn neven een fonteyne daer den strijt gheschien soude, daer bleven si tot des middaechs, verwachtende die ander ridders die tegen henlieden striden souden. Ende als si gheten hadden sagen si lancx die valleye comen die vier broeders van die ioncfrou Diomana, de welcke als die Turias siende wort vraechde hi segghende. Sijn tgene die wi verwachten. Here dat sijn si antwoorde Tiban. Doen saten si haestelijc te peerde so fellijcken metten lancen tegen malcanderen ridende dat die aerde beefde, so dat in een corte wijle alle die ridders seer gewont waren wtgenomen Turias, op den welcken twee vander ioncfrouwen broeders seer fellijcken sloeghen, dwelck Tiban siende sloech op die selve ridders om Turias te helpen, ende Turias stack den eenen metter lancen op den helm dat hi al verdooft ter aerden viel doen stac hi op den anderen sijn lance ontwee, des hi sijn

[1] In aanzien stijgen

sweert track opten selven so veel sware slagen slaende dat hi hem niet meer verweren en conde, des hi tot Turias sprac seggende. Heer ridder ick bid u laet mi te live [1]) ende behout met u geselscap de eere vanden gevechte, mijn broeders ende ic sullen doen dat u belieft, wi sullen de ioncfrouwe onse suster gaen halen gelijc wi dat met u overcomen [2]) zijn, mer ghi en derft ons des gheenen danck weten, want wi dat tegen onsen wille bi bedwange doen moeten. Si sal hier comen sprac Tiban, tsi u lief oft leet, des danc ic God ende minen here Turias. Het mach u wel leet wesen dat ghi altijt gearbeyt hebt om te beletten die liefde tusscen mi ende uwe suster Diomana, laet uwer een om haer riden ende die ander drie hier blijven tot dat si bi ons is. Ic bid u mijn vrienden sprac Turias, dat deen van u vieren om die ioncfrou ride, ende haer hier brenge sonder vertoeven, so mogen wi onderlinge met goeder herten malcanderen vrientscap bewijsen, want Tiban is weerdich te houlicken aen een hooger vrouwe dan uwe suster is, ende niet tegenstaende den strijt die wi onderlinge gevochten hebben, mocht nochtans den tijt noch wel comen dat ghi onser behoeven sout ende ghi sult ons seer bereet vinden int gene des ghi aen ons begheert, daerom en weest tegen ons niet toornich om tgene dat u geschiet is, want des gelijcke hadde ons mogen gescien, want al is uwe suster machtich des en is dees ridder die haer trouwen sal niet te minder. Als Turias dit gesproken hadde, dancten hem dye ridders seer, sine woorden seer danckelijc nemende, van dier tijt voorts met gheheelder herten hem beminnende ghelijck oft hi haer eygen broeder gheweest hadde, den voorleden strijt die si onderlinge gevochten hadden geheelijcken vergetende. Aldus is deen vanden ridders gereden om zijn suster Diomana, ende als hi in

[1] Leven [2] Overeengekomen

die stadt quam daer si was, sprac hi tot haer seggende. Suster bereyt u, rijt met my, want ghi en moecht hier niet langer bliven. Als Diomana haren broeder bedroeft met haesten hoorde spreken was si vervaert ende vraechde hem. Heer broeder hoe coemdi aldus. Suster ghi sult weten antwoorde die ridder, dat wi inden velde gestreden hebben teghen Tiban met noch drie ridders die ons verwonnen hebben, daerom rijt terstont met mi, want ghi tverbont wel weet, oft en ridi niet terstont met mi, tis te duchten dat wy ons broeders niet levende vinden en sullen, want si voor u in ostagien [1]) bleven sijn. Als Diomana haren broeder hoorde seggen dat si int striden verwonnen waren, was si seer verwondert ende bestont te screyen, want si hadde gemeent datmen gheen ander sodanigen ridders vonden en hadde als haer broeders, ghemerct de campen die si hen lieden hadde sien vechten, in die welcke si noyt en hadden verwonnen gheweest, ende met screyenden oogen gheboot si drie hackeneyen [2]) te sadelen met haer nemende twee ioncfrouwen, met haren broeder rijdende, dien si inden weghe vraechde die maniere vanden strijt, ende hoe si verwonnen waren van so ongheachten ridders. Haer broeder vertelde haer hoe si verwonnen waren door eenen ridder seer sterc van lichame, vroom inder wapenen die met henlieden quam Turias geheeten, dien si seyden te sine die sone van den coninck Canamor, de welcke grote vervaerlijcke slagen metten sweerde sloech, ende seer dootlijcke steken metter lancen, so ontallike vele dat wi die niet verdragen en conden. Diomana de woorden haers broeders hoorende was verwondert tot hem seggende. Broeder ic sal my achten mijn leven lanck qualic gehoulijct met desen ridder dien ic metter herten nemmermeer beminnen en sal maer als viant haten.

[1] In gijzeling [2] Telgangers

Mettien wort si bitterlicken screyende ende sprack. Dit houlijc geschiet by foortse ende niet willichlijck [1]). Haer broeder ende dye ioncfrouwen vertroostense ten besten dat si conden. Ende als si bi die ridders quamen ontfinghen si haer met blijschappen seer eerlijck [2]).

Hoe Turias ende Tiban met zijn broeders de maecht Diomana vuerden in Tibants stadt, hoe Tiban de scone Diomana troude ende hoe Turias met Floreta reysde na tcasteel der campioens.

NAdat si onderlinge malcanderen vriendelijcken gefeesteert hadden, hebben si hem ten wege ghestelt om te reysen na de stadt van Tiban ende van zijn broeders, die ontrent vier milen stont vander plaetsen daer den strijt geweest had. Die gebroeders reden voor metten twee ioncfrouwen, ende Turias quam achter met Diomana haer vertellende die duecht van Tiban, die vruecht, die blijschap die si met malcanderen hebben souden, die wellusticheit, die overvloedicheyt die inder selver stadt was, haer biddende alle voorleden dinghen te vergheten, haer gantsce herte ende warachtige liefde te stellen op Tiban die een machtich heere, een vroom ridder was, ende beliefdet God si soude met hem so wel ghehoulijct wesen dat haer niet verdrieten en soude die foortse die haer gedaen was. Diomana dit al tsamen aenhoorende en conde haer niet ghenoech verwonderen van dat hy so edelen ridder was, duechdelijc in sijn woorden ende vroom in zijn wercken, op hem verlievende midts die menichfuldicheyt vanden soeten woorden die si hem hoorde spreken, ende si sprac tot hem seggende. Heere seer wel heb ic uwe woorden verstaen, die welcke ic so danckelijc neme ghelijc oft die mijn vader ghesproken had uwer genaden belovende die te volbrengen

[1] Niet van harte [2] Met veel eerbewijzen

tot uwer believen ende alle mijn leven teenen exempel in mijnder herten te onthouden. Mer here en haddi inden strijt niet geweest mijn broeders en waren noyt verwonnen geweest van sodanigen ridders, want de ridderschap mijnder broeders is wel vernaemt in diversce landen dat si noyt verwonnen en waren in eenigen strijt dan in desen, vanden welcken here ghi sijt gheweest die sake [1]) dat si verwonnen sijn geweest, daerom achte ic my selven een ongeluckige vrouwe, want om alle tgoet dat Tiban besittende is en soude ic niet willen die blame die minen broeders door u bywesen [2]) geschiet is. Vrouwe ic bid u sprac Turias, vergeet alle tvoorleden, want weet warachtelijcken dat uwe broeders om deser saken wille niet gheblameert noch te minder gheacht en worden, want si zijn so vroom, so machtich van persone dat ic wel seggen mach bi eede swerende dat ic noyt ridders en sach die mijn doot so scerpelijc vervolchden, want ic wel gevoele die slagen dier si mi vele gegeven hebben. Dese woorden gheseyt sijnde, quamen si binnen die poorte vander stadt daer Diomana van den heren met bliscappen ontfangen wort, die haer leyden inden thorre daer Floreta was, die malcanderen vriendelike groete boden, neven malcanderen neder sittende op een banck, daer si elc onderlinge haer gesciedenisse vertelden. Binnen dien middelen tijt bereede men die spise diemen ter tafelen bracht als dye gereet was. Ende als die maeltijt gedaen was sprac Tiban tot Turias seggende. Here beliefdet u ic soude wel willen houliken in uwer presentien eer ghy van hier reyst. Dat belieft mi seer wel antwoorde Turias. Doen maecte men terstont alle dingen gereet die ter bruyloft nootelijc waren, ende Tiban troude die scoone Diomana, daer af die feeste acht dagen lanc duerende seer eerliken met veel bliscappen gehouden werdt.

[1] Oorzaak [2] Bijzijn, tegenwoordigheid

Hoe Turias ende Floreta van Tiban scheyden, ende hoe Turias die tijdinghe quam dat sijn vader doot was.

Die feeste der bruyloft gehouden zijnde, is Turias met Floreta sijn wijf gereyst opt casteel der campioens seer groot verlangen hebbende om te siene sinen vader den coninck Canamor, sinen sweer den coninc Ados, zijn moeder de coninghinne Leonella ende den hertoghe Marron. Ende als hi .xv. daghen daer geweest hadde quam hem die nieumare dat coninc Canamor sijn vader doot was, des hy met Floreta sijn wijf daer reysde met veel ridders, want hi eenen conincliken staet hiel. Ende als si in die stadt van Persia quamen waren die ingheseten seer blide ende vertroost van sijnder coemst, hem terstont ontfaende voor haren coninc ende here, hem seer liefhebbende, want hi tot eenen yegeliken seer goederhande [1]) ende vriendelijc was. Ende als hi geweldich [2]) coninc was ontboot hi alle die ridders ende grote heren sijns rijcx te hove in de stadt van Percia, totten welcken als si al versaemt waren hi veel woorden van warachtiger liefden sprac, henlieden veel ghiften gevende ende nieuwe wetten na die welcke si leven souden. Hy dede seer eerlike wtvaerden doen voor den coninc Canamor sinen vader. Daer na begheerde hi te ondersoecken tregiment [3]) van elcke stadt sijns rijcx eenen yegeliken recht doende die des begheerde. Hi begheerde rekeninge vanden schat die zijn vader achterghelaten hadde, dien hi seer groot vant [4]), met den welcken hy den Torcken menighe sware oorloghe aen dede, henlieden diversche landen [ende] steden afwinnende. Hi hadde van Floreta twee schoon sonen, vroom inder wapenen gelijc die vader, vanden welcken dien oudtste geheeten was Canamor ghelijc sijn grootvader, ende die ioncste hiet Turias ghelijc sijn vader. Die iongheline Cana-

1 Goedertieren 2 Machtig 3 Bestuur 4 Vond

mor Turias sone hadde dat conincrijcke van den coninck Ados sinen grootheer Floreten vader die hem dat gaf die wijle hy noch levende was. Dese iongelinc Canamor hadde swaer oorloge teghen die Affricanen, op de welcke hi groot lant conquesteerde sijn rijck vermeerderende. Dander was hertoge van Pontis, grave van Gracia, een wonderlijc vroom ridder in feyten van wapenen. Coninc Turias ende die coninginne Floreta leefden tsamen inden houlijcken staet .xxv. iaer seer veel duechden doende den ghenen dye des behoefden. Ende die coninc sterf seven iaer te voren eer de coninghinne Floreta sijn wijf, daer na sterf si. Wiens sielen ende alle salige sielen dye goedertieren Cristus ontfermen wille. Amen.

Dit boecxken is ghevisiteert ende gheapprobeert by eenen
gheleerden man vander K. M. daer toe ghecommitteert.
Ende is gheprint Tantwerpen op die Camerpoort
brugghe inden schilt van Artoys. By die
weduwe van Iacob van Liesveldt.
Ghegheven tot Bruessel int iaer
ons Heeren M.CCCCC. ende
L. I. den .xx.sten dach
Octobris.
Ende is voleyndt int iaer LIIII.

BIJLAGEN.

I. BIBLIOGRAPHIE.

Een schoon || Historie van Curias ende Floreta/ seer ghenuechlijck om || lesen. Hoe Curias die schoone Floreta ontschaecte || Ende hoe hy namaels Coninck van Per- || sen ghecroont werdt. || [*Houtsnede: Een ridder en eene dame staande voor een muur. Aan weerskanten een geornamenteerde lijst.*]

De eerste regel (waarvan de letters omlijst en in hout gesneden zijn) en de twee laatste zijn rood gedrukt. De muur, die den achtergrond uitmaakt van de houtsnede, is eveneens rood gedrukt, alsmede de pluimbos op den hoed van den ridder.

In 4°, 40 bladen, ongepagineerd. Merkletters: **A ij** — **K ij** [**K iv**]. Geen custoden. Op elke bladzijde 32 regels. Gothische letter. Groote, versierde beginletters bij de meeste hoofdstukken.

F° [A 1] r° titelblad; [A 1] v°, dezelfde prent als op het titelblad, maar hooger, juist midden in de bladzijde geplaatst, met een ornament omlijst.

F° [**A ij**] r°: **¶ Hier beghint die historie/** *enz.;* F° [K 4] v°: **¶ Dit boecxken is gheuisiteert ende gheapprobeert by || eenen gheleerden man vander K. M. daer toe ghecom- || mitteert. Ende is gheprint Tantwerpen op die Camer- || poort brugghe inden schilt van Ar- || toys/ By die || weduwe van Jacob van Liesueldt. Ghe- || gheuen tot Bruessel int iaer ons || Heeren M.CCCCC. eñ || LI. dẽ .xx.sten dach || Octobris. || Eñ is voleyndt int iaer LIIII.** || *Geen drukkersmerk.*

Behalve die van het titelblad r° en v°, bevat het volksboek 16 houtsneden, waarvan 13 verschillend. Het is twijfelachtig of ook maar

een daarvan oorspronkelijk vervaardigd werd voor dit volksboek. Van eenige weten wij dat zij uit andere boeken afkomstig zijn; sommige staan in zoo sterke tegenspraak met den tekst dat zij onmogelijk tot illustratie er van kunnen gesneden zijn. De meeste echter zijn toepasselijk op den tekst. Ter reproductie in den herdruk zijn deze laatste gekozen.

De titelprent werd stellig niet voor Turias ontworpen, maar is overgenomen uit den roman van Margariete van Limborch, zooals blijkt uit de wapens. Zij stelt Margariete voor (rechts) met haar broeder Hendrik (links).

Het eenige bekende exemplaar van dit volksboek berust thans in de bibliotheek van den hertog van Arenberg te Brussel; het was vroeger in het bezit van C. P. Serrure te Gent.

II. LITTERATUUR BETREFFENDE HET VOLKSBOEK.

Voor zoover wij weten, werd dit volksboek nergens uitvoerig besproken. MONE in zijn *Uebersicht*, blz. 91, n°. 61, haalt er den titel van aan en de slotregels; waarschijnlijk heeft hij het exemplaar van Serrure in handen gehad. Den titel vinden wij voorts opgenomen bij: SCHOTEL, *Vaderlandsche Volksboeken* II, 109 noot; PR. VAN DUYSE, *De Rederijkkamers in Nederland* II, 267; KALFF, *Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde in de* 16de *eeuw* I, 383, en J. TE WINKEL, *Geschichte der niederländischen Literatur* (in PAUL's *Grundriss*^{2} II, 493). Blijkbaar zijn al deze opgaven aan MONE ontleend.

De beide laatste schrijvers veronderstellen dat het volksboek uit het Fransch werd vertaald, maar voeren daarvoor geen bewijs aan. Ons is niet gebleken dat de Historie van Turias ook in Frankrijk bekend is geweest.

III. DE HERDRUK.

Bij dezen herdruk zijn dezelfde regels toegepast die gelden bij de andere herdrukken van deze verzameling, wat betreft het oplossen der verkortingen, het gebruiken van *u* en *v*, het aanbrengen van leesteekens, het stilzwijgend verbeteren van drukfouten, waar aan de juistheid der verandering niet kan getwijfeld worden enz., alles in overeenstemming met wat dienaangaande is medegedeeld in het eerste nummer van deze serie, blz. 89. Ingevoegde woorden werden tusschen vierkante haakjes geplaatst, en een aantal verouderde woorden en uitdrukkingen aan den voet der bladzijde verklaard.

LEZINGEN VAN HET VOLKSBOEK DIE IN DEN TEKST ZIJN GEWIJZIGD.

(Het eerste cijfer wijst de bladzijde aan, het tweede den regel.)

7, 11 maecte — 11, 8 w. die ſdcchipmeeſters — 11, 11 dan — 16, 15 in — 17, 12 fonteynē — 17, 3 *v. o.* dede — 21, 5 *v. o.* meende — 25, 6 *v. o.* ridders — 41, 10 ſadē — 41, 15 lagē — 47, 8 wiſtē — 58, 13 des — 59, 16 lenēde — 60, 4 delen — 60, 14 hondē — 64, 5 cados — 65, 19 Tybas — 68, 8 worde — 79, 8 leefde.

Opgemerkte drukfout. Blz. 6, 1 Selena, *lees:* Sesena.

NEDERLANDSCHE VOLKSBOEKEN.

I. DEN DROEFLIKEN STRIJT VAN RONCEVALE.
MET DRIE AFBEELDINGEN. PRIJS *f* 0,90

II. HISTORIE VAN FLORIS ENDE BLANCEFLEUR.
MET ELF AFBEELDINGEN. PRIJS *f* 1.—

IV. HISTORIE VANDEN REUS GILIAS.
MET EEN AFBEELDING. PRIJS *f* 0,35

V. HISTORIE VAN MALEGIJS.
MET ZEVEN AFBEELDINGEN. PRIJS *f* 2,90

VI. HISTORIE VAN JAN VAN BEVERLEY.
MET ACHT AFBEELDINGEN. PRIJS *f* 0,80

VIII. HISTORIE VAN TURIAS ENDE FLORETA.
MET ZEVEN AFBEELDINGEN. PRIJS *f* 1,10

TER PERSE:

III. HISTORIE VANDEN RIDDER METTER SWANE.

VII. DAT DYALOGUS OF TWISPRAKE TUSSCHEN SALOMON ENDE MARCOLPHUS.

IX. EEN SUVERLIJC EXEMPEL HOE DAT IESUS EEN SOUDAENS DOCHTER WECH LEYDE WT HAREN LANDE.

VERDER ZULLEN VOLGEN:

HISTORIE VANDEN IONGEN GEHEETEN IACKE.

HISTORIE VAN URBAEN, DIE ONBEKENDE SONE VAN DEN KEYSER FREDERICK BARBEROUSSE.

HISTORIE VAN BROEDER RUSSCHE.

ENZ.

N°. II

HISTORIE VAN FLORIS ENDE BLANCEFLEUR,

DE WELCKE NA DATSE LANGE GESCHEYDEN WAREN, ENDE VEEL PERIJCKELEN GELEDEN HADDEN, NOCH TOT DEN HOUWELIJCKEN STAETE QUAMEN.

Uitgegeven door Dr. G. J. BOEKENOOGEN.

Vanouds een der meest geliefde en meest gelezen volksboeken.
Met elf houtsneden. **Prijs *f* 1.—**

N°. V

DIE SCHOONE HISTORIE VAN MALEGIJS,

DIE DAT VERVAERLIJCK PAERT ROS BEYAERT WAN EN DIE VEEL WONDERLIJCKE ENDE AVONTUERLIKE DINGEN BEDREEF IN ZIJN LEVEN MET ZIJN CONSTEN.

Uitgegeven door Dr. E. T. KUIPER.

Het verhaal der daden en avonturen van den toovenaar Malegijs, den oom der vier Heemskinderen en vijand van Karel den Groote (dien hij op allerlei wijze beetneemt). Herdrukt naar eene uitgave die de vele in latere drukken geschrapte gedeelten van het verhaal bevat.

VIII en 368 Blz. Met zeven houtsneden. Prijs *f* 2,90

N°. VI

¶ Dit es die historie ende leuen van den heili-
ghen heremijt sint Jan van Beuerley die sijn
der suster vercrachte ende vermoerde doer in-
gheuē des viants. Also v die historie v̄claren sal

Met acht houtsneden. Prijs *f* 0,80

N°. VII

¶ Dat dyalogus of twisprake tusschen den wisen coninck Salomon/ende Marcolphus.

Herdruk van een beroemd en zeer vermakelijk boek. Prijs ƒ 0,70

